

Rostra Economica

nummer 266 | jaargang 53 | februari 2007

Een periodiek van Studievereniging Sefa

85-jarig bestaan Economische faculteit

van enkele tientallen naar enkele duizenden studenten

Alexander Ribbink CEO TomTom

"Je moet niet vergeten: het is wel gewoon heel hard werken."

Remco van Wijk XBRL-kenner

"Het is duidelijk dat we aan het begin staan van een revolutie in de informatievoorziening."

ADV

Colofon

Hoofdredacteur
Neeltje Roozen

Eindredactie
Michiel Majoor
Hanne van Voorden

Redactie
Melle Bijlsma
Stefan van Doorn
Tosca Hilgers
Nadine Ketel
Bart van Liebergen
Jeske de Lint
Ruben van Tilburg

Met medewerking van:
Dr. M.J.G. Bun
Dr. J.C.M. van Ophem
Remco van Wijk
W.H. Dorresteijn
G.T. Vinig

Columnisten
Prof. Dr. A. Boot
Prof. Dr. A. Jolink

Vormgeving
Chantal Schoenmakers

Adreswijzigingen
Studentenadministratie
Binnengasthuisstraat 9
1012 ZA Amsterdam

Jaarabonnement
5 nummers voor 15 euro

Voor reacties, brieven en open
sollicitaties
is de redactie te bereiken op:
Kamer E0.02
Roetersstraat 11
1018 WB Amsterdam
Telefoon: 020 5254024
Email: rostra@gmail.com

Niets uit deze uitgave mag zonder
toestemming van de redactie of
de externe auteur overgenomen
worden. De redactie is niet ver-
antwoordelijk voor de inhoud van
ingezonden stukken en behoudt
zich het recht voor deze in te
korten. De redactie wenst tevens
geen ingezonden brieven of
vervelende telefoontjes meer te
ontvangen van dhr. Ralf Welkers,
ex-hoofdredacteur. Wij wensen
hem veel succes met zijn nieuwe
betrekking als postsorteerder bij
TNT.

Oplage
14.000

Advertenties
KPMG
PriceWaterhouseCoopers
Ernst & Young
NIBC
Ministerie van Financiën
De Nederlandse Bank
Duthler
Amsterdam Business School

Tarieven op aanvraag verkrijg-
baar: Sefa, Sofie Jansen
Telefoon: 020 5254024
Email: externezaken@sefa.nl

Zet- en drukwerk
Thieme Media, Amsterdam

Tempora mutantur...

Tempora mutantur, nos et mutamur in illis.

“De tijden veranderen, en wij met hen.” In 1922 kreeg de Universiteit van Amsterdam er een nieuwe faculteit bij: de Faculteit der Handelswetenschappen. Deze faculteit, die in 1935 werd omgedoopt tot Faculteit der Economische Wetenschappen, telde in het begin 6 hoogleraren en enkele tientallen studenten. In de jaren zeventig beleefde de faculteit een sterke groei van studenten. Nu, anno 2007, is de Faculteit Economie en Bedrijfskunde uitgegroeid tot een faculteit waar circa 3500 studenten studeren.

In oktober viert onze Faculteit Economie en Bedrijfskunde haar 85 jarig bestaan. 85 Jaar lang heeft de UvA grote economen geleverd. 85 Jaar lang hebben studenten colleges gehad van grote economen die hen vervolgens weer opleidden tot grote economen. In deze Rostra Economica vindt u een overzichtje van een aantal oud-studiebollen van deze faculteit die het na hun economische studie aan de UvA ver geschopt hebben in het leven.

De afgelopen 85 jaar heeft de economische wetenschap zelf vanzelfsprekend ook niet stilgestaan. In 1922 had Keynes zijn belangrijkste economische werken, “A treatise on Money” (1930) en “The General Theory of Employment, Interest and Money” (1936), nog niet eens voltooid. Tegenwoordig is Keynes niet meer weg te denken uit de discussie over het te voeren optimale beleid.

Ook door technische ontwikkelingen, in het bijzonder de uitvinding van de computer, is er veel in de wereld en de economie veranderd. Bedrijven zijn heden ten dage nergens zonder die computer. In deze Rostra Economica zult u worden ingewijd in een nieuwe gegevensstandaard welke de uitwisseling van financiële gegevens moet vergemakkelijken.

De technologische ontwikkelingen bezorgen ons ook veel gemak. Ruzies tussen man en vrouw over het foutief kaartlezen en de daardoor gemiste afslag zijn verleden tijd. De weg vragen wanneer we verdwaald zijn, hoeft ook niet meer: tegenwoordig heeft bijna iedereen die veel op de weg zit wel een TomTom in zijn auto. Rostra Economica ging voor u in gesprek met de Chief Operating Officer van TomTom: Alexander Ribbink.

De Rostra Economica zelf verandert ook met de tijd mee. In de 53 jaren dat ons faculteitsblad oud is, heeft zij al vele gedaantewisselingen ondergaan. Redacteurs komen en gaan. Zoals in de vorige editie al werd aangekondigd, heeft er de afgelopen zomer weer een wisseling van de wacht plaatsgevonden binnen de redactie van de Rostra Economica. Vernieuwing is goed. De komst van nieuwe redacteurs leidt tot nieuwe ideeën en al in de eerste redactievergadering werden er vele nieuwe plannen gesmeed. Is er een geschikter moment dan het lustrum van de Faculteit Economie en Bedrijfskunde om een duik in de geschiedenis van de economie te doen? Vanaf heden zullen wij aan de hand van de nieuwe rubriek “X jaar geleden in de Rostra” een terugblik doen op wat er zoal de afgelopen 53 jaar in de Rostra de revue is gepasseerd.

Dan rest mij nu slechts nog u erop te attenderen dat zaterdag 6 oktober a.s. de Faculteit Economie en Bedrijfskunde haar lustrum viert. Gedurende deze dag zullen er lezingen gehouden worden met als thema ‘de woningmarkt’. Want in dezen is slechts de behoefte aan een dak boven het hoofd natuurlijk een eeuwige constante!

Neeltje Roozen
Hoofdredacteur Rostra Economica

Alexander Ribbink

over hoe TomTom de consument leidt

6

Rostra Economica reisde af naar het Leidseplein. Niet om daar een avondje te stappen, maar om te praten met de eigenaar achter het navigatiesysteem dat bij menig automobilist heel wat frustraties heeft weggenomen.

Werken volgens de Standaard

Revolutie in de financiële wereld

10

Een nieuwe ontwikkeling op het gebied van financiële verslaggeving en communicatie is XBRL. Deze innovatie zal een grote invloed hebben op de informatievoorziening, omdat het de uitwisseling van financiële gegevens vereenvoudigt. Hierdoor kan efficiënter en effectiever worden samengewerkt tussen bedrijven en verschillende instanties, zoals de Belastingdienst. In dit artikel zal de werking van XBRL en de gevolgen standaardisatie in de financiële verslaggeving nader worden toegelicht.

X jaar geleden in de Rostra*

17

De Rostra Economica bestaat ondertussen al 53 jaar. Over de geschiedenis van het blad is echter bij studenten weinig tot niets bekend. Om deze kennis wat bij te spijkeren, of wat minder prentieus: "wat leuke anekdotes te herhalen", is er vanaf deze editie de rubriek "X jaar geleden in de Rostra".

De problemen in het academisch onderwijs

18

In de vorige editie van de Rostra Economica was het artikel 'Ons onderwijs heeft meer high potentials nodig' gepubliceerd. De directeur van het onderwijsinstituut van de FEB, Hans van Ophem, gaat op de problemen in.

* = nieuwe rubriek!

Michael Ellman**20**

Denker op de grens van de economie

Michael Ellman, voormalig docent transition economics, heeft binnen de FEB de functie van afdelingsvoorzitter van de Business School geaccepteerd. Deze gebeurtenis heeft Rostra Economica aangegrepen om meer te weten te komen over de persoon Ellman en zijn leven. In dit interview vertelt hij over zijn studietijd, belevenissen en de transitie van de communistische Sovjet-Unie naar een markteconomie.

Knappe koppen**24**

In het teken van de lustrumviering worden hier een aantal oud FEB-studenten onder de loep genomen die het ver hebben geschopt. Het zijn veelal politici of personen uit het bedrijfsleven die al generaties lang onze faculteit op een breed toneel vertegenwoordigen.

Waar blijven de startende ondernemingen?

Meer dan de helft van de studenten is geïnteresseerd in ondernemerschap.

36

Waar in de Gouden Eeuw Nederland qua ondernemersklimaat voorop liep in de wereld, blijft onze natie tegenwoordig achter op dit vlak. Slechts 5% van de Nederlanders kan als ondernemer worden getypeerd, een laag percentage vergeleken met benchmark landen. Desalniettemin lijkt de ondernemersgeest bij studenten aan de UvA wel aanwezig te zijn. De heren Dorresteyn en Vinig geven aan wat er moet gebeuren om het Nederlandse ondernemersklimaat weer aan te wakkeren.

Hypotheekrenteaftrek en zijn toekomst**40**

Zaterdag 6 oktober is de lustrumviering van de Faculteit Economie en Bedrijfskunde van de UvA. De lustrumdag zal in het teken staan van de woningmarkt. Voor velen is de woningmarkt een actueel onderwerp. We hebben voor u de feiten op een rijtje gezet en een beschrijving van de recente plannen en ontwikkelingen op het gebied van de woningfinanciering en de hypotheekaftrek.

en verder

Niet Verplicht, wel Aanbevolen	16
Sefa Front	30
Docent op onderzoek	32
Student in bedrijf: Skanna	34
Studieverenigingen	42
Column Joop Hartog	44

Alexander Ribbink

Hoe TomTom de consument leidt

Tekst: Ruben van Tilburg en Bart van Liebergen

“Links, tweede rechts, probeer om te draaien.” Steeds vaker als je bij iemand in de auto zit richt zich een verleidelijke vrouwenstem tot de bestuurder. Zonder aarzelen worden deze aanwijzingen opgevolgd, zelfs als de route afwijkt van de al jaren vertrouwde laatste kilometer naar huis. Het vertrouwen in de techniek van de autonavigatie is groot, zeker als het de naam TomTom draagt. Een naam die zelfs de gehele markt overheerst, want ook al is het product van een ander merk, de eigenaar vertelt vol trots over zijn nieuwe TomTom: zijn TomTom, een navigatiesysteem als nieuwe vriendin.

Tegenwoordig is TomTom de marktleider op het gebied van autonavigatie. Met een omzet van bijna anderhalf miljard euro hebben haar topmannen zich stevig in de quote 500 genesteld. Reden genoeg voor de Rostra Economica om tot het hart van deze organisatie door te dringen. We spraken met Chief Operating Officer Alexander Ribbink (43) over het opbouwen van een merk, media-aandacht en 'gewoon keihard werken'.

Het succesverhaal TomTom is begonnen in 1991 toen de studievrienden Peter-Frans Pauwels en Pieter Geelen, beiden pas afgestudeerd aan de Universiteit van Amsterdam (Business and Computer Science), het bedrijf Palmtop begonnen. Een bedrijf dat de eerste generatie personal organisers ontwikkelde, met applicaties variërend van woordenboeken tot spelletjes en routeplanners. Palmtop liep echter niet zo goed en in 1998 werd Harold Goddijn naar het noodlijdende bedrijf gehaald. In ruil voor een kwart van de aandelen stak hij een aantal eigen miljoenen in het bedrijf en doopte het om tot TomTom. Er werd besloten om zich voortaan alleen op de navigatiemarkt te richten.

'We merkten dat zakagenda's niet de ideale gebruikerservaring gaven,' vertelt Alexander Ribbink in het hoofdkantoor van TomTom aan het Amsterdamse Rembrandtplein.

TomTom wilde beter inspelen op de wensen van de consument. 'Je moet de consumentenervaring in eigen hand nemen. Daarom zijn we meer gespecialiseerde apparaten voor autonavigatie gaan ontwikkelen.'

Autonavigatiesystemen bestaan al sinds begin jaren tachtig, maar de markt bleef altijd onderontwikkeld. De inbouwapparatuur was langzaam, log en vooral peperduur. In de jaren negentig had Palmtop al eens onderzocht of het mogelijk zou zijn navigatieapparatuur te gaan ontwikkelen, maar een goed opslagmedium was toen nog niet voorhanden. Met de komst van de digitale camera en dus goedkope geheugenchips werd de markt ineens interessant; TomTom besloot het erop te wagen. 'Daarvoor was nodig: een persoon voor de hardware en iemand voor de marketing' vertelt Ribbink.

Marketingman

De persoon voor de marketing werd Alexander Ribbink, voorheen marketingdirecteur bij Unilever en Mars. Harold Goddijn, een bekende uit zijn studententijd, vroeg hem naar TomTom over te stappen voor de introductie van de TomTom Go in 2003. Het betekende

Alexander Ribbink (Amsterdam, 1964) is getrouwd en heeft vier kinderen. Hij studeerde Rechten in Amsterdam en volgde daarna een MBA aan de Erasmusuniversiteit. In 2005 werd hij uitgeroepen tot Marketeer of the Year voor de succesvolle introductie van het merk TomTom. Ook in 2006 kreeg hij een marketingprijs en werd uitgeroepen tot Reclameman van het Jaar. Hij werkte eerder tien jaar bij Unilever, onder meer in Parijs en Londen, en drie jaar voor Mars. In 2003 ging hij voor TomTom werken.

voor hem een flinke stap terug. Zijn drang naar dynamisch ondernemen (Ribbink stapte eerder over van Unilever naar Mars omdat hij 'dynamiek' miste) gaf uiteindelijk de doorslag. 'TomTom was een echte startup, ongeveer vijftig man groot. Hoewel...' peinst

zij het wilden verkopen.' Ribbink bleek uitzonderlijk goed in zijn taak als marketingdirecteur. 'Ik hield me bezig met de vraag: hoe lanceer je een merk, wie zijn we, naam verpakking, etcetera. Dat ging goed, we hebben in korte tijd de TomTom in 18 landen geïntroduceerd.'

Ondanks de taakverdeling binnen de board houdt iedereen zich ook bezig met de techniek. Een wandeling door het hoofdkantoor boven het Cooldown-Café is een bijzondere gewaarwording. Overal zitten technici aan tafels vol navigatiecomputertjes. Het kantoor van CEO Goddijn is slechts met een glazen wand afgescheiden van de werkvloer. 'In de directie zijn we gezamenlijk bezig met innovatie, we zitten daar heel dicht bovenop. De exacte techniek is natuurlijk in handen van de technische mensen, maar het gebeurt allemaal in dit gebouw.'

De invoering van de TomTom Go was een cruciale stap en zorgde voor een enorme groei. Het marktaandeel steeg tot 50 procent

“Je moet niet vergeten, het is wel gewoon heel hard werken”

hij, 'het echte zolderkamergevoel was het natuurlijk ook weer niet. Ik ging aanzienlijk minder verdienen dan bij Mars, maar er was spanning. Het werken bij een bedrijf waar technologie belangrijk is, is ontzettend leuk. Bij Mars en Unilever was daar absoluut geen sprake van, de producten waren al uitgekristalliseerd. Je moet niet vergeten, TomTom was nog niets: We hadden een kartonnen doosje en een stukje plastic waarmee we langs de retailers gingen met de vraag of

in Europa; in Amerika groeide het marktaandeel binnen een jaar van 1 naar 25 procent. De omzet van het bedrijf groeide met een haast onwerkelijke 2.335 procent tussen 2002 en 2005. Zijn er naast al deze magische cijfers dan geen tegenvallers geweest? 'De tegenslagen vallen wel mee, maar het is hard werken. Er zaten wel eens kwalitatief minder sterke mensen tussen. Bij een stabiel bedrijf hoeft dat niet zo op te vallen, maar dat is in een groeifase als de onze heel pijnlijk.'

In 2005 besloot TomTom naar de beurs te gaan om nog meer investeringen te kunnen doen. 'Het was een goede mogelijkheid om een groot werkkapitaal te verkrijgen en het levert toch ook wel aanzien op. We begonnen in de Spuistraat in een klein pand en we maakten vaak mee dat mensen zeiden: "Sorry, maar wie zijn jullie?" Een beursnotering maakt je meer openbaar en het formaliseert een aantal processen. De financiële informatievoorziening wordt strakker en transparanter.'

De grootste beursgang na Nina Brinks beruchte World-Online werd door de media op de voet gevolgd, niet in het minst om de kapitalen die het de vier topmannen zou opbrengen. Van de 469 miljoen euro die de beursgang opleverde, was 343 miljoen voor de eigenaars. Het was dan ook verwonderlijk dat de beursgang sober werd gehouden,

Toekomst

De groei is er nog lang niet uit bij TomTom. Nieuwe samenwerkingsverbanden zijn de volgende stap in TomToms opmars. Eind juni van dit jaar is het bedrijf met Vodafone in Groot-Brittannië tot een overeenkomst gekomen. 'We gaan ons meer en meer richten op real-time informatie als verkeers- en weersinformatie. Daarvoor moet je connected zijn met bedrijven als Vodafone die over die netwerken en gegevens beschikken. De huidige stand van zaken is dat de overheid overal camera's en asfaltlussen heeft liggen en de informatie zelf bijhoudt. Dat kost 4 á 5 miljoen euro per jaar. Wij willen zelf meer over die informatie beschikken. We hebben laatst een Schots bedrijf overgenomen wat telefoonsignalen anoniem, ik herhaal anoniem, kan traceren, waardoor we de rijsnelheid en verkeersdrukke in heel Nederland in kaart

de overname naar verwachting eind 2007 zal worden afgerond.

De overname lijkt een opmerkelijke keuze, aangezien TeleAtlas sinds zijn bestaan in 1984 nog nooit winst geboekt heeft (een nettoverlies van 8,4 miljoen euro in het eerste kwartaal van 2007). Toch staat Ribbink zeer positief tegenover deze overname: 'De nieuwe combinatie zorgt vooral voor veel kwaliteitsvoordeel, aangezien er meer en efficiënter gebruik kan worden gemaakt van de feedback die wij van onze klanten krijgen.' Ribbink voorziet verder weinig problemen met concurrerende autonavigatiebedrijven. 'We blijven de kaarten van TeleAtlas aan onze concurrenten verkopen. Wegenkaarten zijn voortdurend in verandering en omdat wij het beste communicatiesysteem hebben voor de ontwikkeling hiervan zijn we onze concurrentie altijd een streepje voor.'

“Rijk worden is in Nederland geen felicitatie waard. Integendeel, men gaat zoeken of er soms iets mis is”

volgens sommigen zelfs 'saai'. 'Uiteraard wilde men dat we voor de camera's champagne zouden drinken, maar we hielden het bij koffie. Als al die media-aandacht is omdat mensen denken: "Goh, wat zijn die leuk met techniek bezig, goed dat ze er internationaal succesvol door zijn," dan is dat natuurlijk fijn. Of denken mensen: zijn het gelukszoekers? Door de media-aandacht zien onder anderen beursanalisten dat we serieus moeten worden genomen.'

Toen de Volkskrant na de ceremonie op beursplein 5 opmerkte dat de topmannen goed cashten, reageerde Ribbink: 'Dat vind ik zo'n vervelend woord. Het klopt ook niet. Als ik jouw pen koop, cash jij toch ook niet? Nee, je verkoopt simpelweg iets dat van jou is.' Ook nu is hij op zijn hoede. 'Door zo'n beursgang worden een aantal mensen rijk. Rijk worden is in Nederland vaak geen felicitatie waard, integendeel, men gaat zoeken of er soms iets mis is. Dat is vervelend. Mensen vergeten dat er hier gewoon keihard gewerkt wordt.'

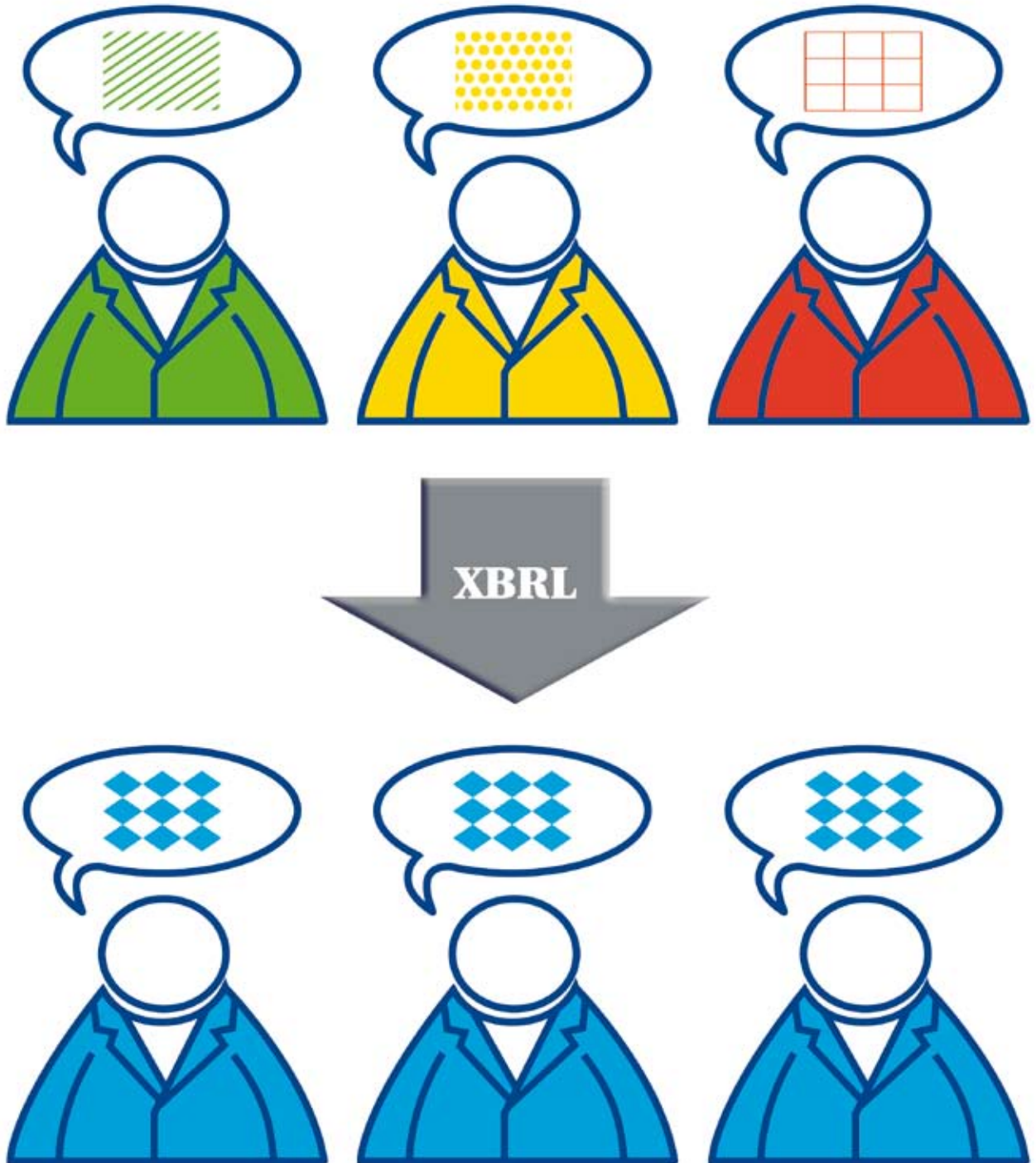
Na alle beursrituelen werden er nog wel wat bubbels genoten. 'We hadden twee weken de wereld rondgereisd voor financiers dus we waren moe, afgedraaid. We aten bij mij thuis, daar was uiteindelijk dan wel champagne.'

kunnen brengen.' De nadruk die Ribbink legt op anonieme informatie is begrijpelijk. 'We willen geen big brother-achtige taferelen.' De exacte details van de dienst zullen bij de introductie, die begin 2008 verwacht wordt, bekend gemaakt worden. Uit concurrentieoverwegingen kan Ribbink er momenteel niet meer over loslaten. Wel wordt de nieuwe technologie waarschijnlijk ook toepasbaar in bestaande apparaten.

De grootste en meest opzienbarende stap van TomTom is de geplande overname van TeleAtlas, een bedrijf dat wegenkaarten maakt. Eind juli van dit jaar heeft TomTom besloten om dit bedrijf over te nemen en heeft hiervoor een bedrag van 1,8 miljard euro geboden; wat neer komt op 21,25 euro per aandeel TeleAtlas (30% hoger dan de koers op dat moment). TomTom leent hiervoor een bedrag van tussen de 1,3 en 1,5 miljard euro. Op de vraag of dit geen riskante bedragen zijn om te lenen reageert Ribbink: 'We willen geen extra aandelen uitgeven, omdat dat ten koste zou gaan van onze huidige aandeelhouders. Door meer aandelen uit te geven verwater je. TomTom is een financieel gezond bedrijf en kan deze lening goed aan.' TomTom verwacht het definitieve bod en biedingsrecht in oktober uit te brengen, waarna

Na de beursgang heeft TomTom door samenwerking met Vodafone en de waarschijnlijke overname van TeleAtlas grote stappen gezet in de wereld van de autonavigatie. TomTom is nu marktleider. Wil het bedrijf eigenlijk een algeheel monopolie, waardoor TomTom zodoende letterlijk en figuurlijk de wereld leidt? 'Alsjeblieft, hou op zeg!'

Ribbink was bij Unilever verantwoordelijk voor het ontslag van publiekslievelinge 'Cora van Mora'. Hee, maar zagen we haar laatst niet weer op TV voorbijkomen? Ribbink reageert fel als we hem daarmee confronteren. 'Dat is toch totale armoede? We hebben Cora van de buis gehaald omdat het typeje de boodschap volledig overschaduwde. Iedereen zat te wachten op de grap, het product deed er niet meer toe. En trouwens, de oorspronkelijke grappen waren op, de campagne was klaar. Ik ken de cijfers niet, maar ik kan me niet voorstellen dat het beter gaat met Mora nu Cora weer terug is.'

Werken volgens de standaard

Revolutie in de financiële wereld

Tekst: Remco van Wijk

Sinds een half jaar ben ik betrokken bij het Nederlandse Taxonomie Project (NTP). Dit project is gericht op een brede toepassing van XBRL in financiële rapportageketens. Ik vond het niet onlogisch dat ik tijdens mijn opleidingen nog niet eerder van XBRL of NTP gehoord had; het leek mij meer iets voor economen en accountants en ik heb een achtergrond in agribusiness en tropische bosbouw. Echter, tot mijn grote verbazing bleken deze begrippen ook onbekend terrein voor veel studenten aan de FEB.

Dit verbaasde mij wel, daar de wereld van de accountancy, control en belastingen onder invloed van XBRL fundamenteel gaat veranderen. KPMG schrijft hierover: 'Het is duidelijk dat we nog maar aan het begin staan van een kleine revolutie in de informatievoorziening. Het is niet moeilijk om voor te stellen dat XBRL op termijn grote gevolgen heeft voor de werkwijze en het businessmodel.' Het is dus hoog tijd dat Rostra Economica aandacht besteedt aan XBRL en het NTP. Een technische introductie is voor een goed begrip van het NTP onontbeerlijk en zal eerst worden behandeld. De gevolgen van XBRL voor accountants en overheidsdiensten en de economie in brede zin is in het tweede deel van het artikel aan de orde.

XBRL, gegevensstandaard die inhoud van weergave scheidt

XBRL staat voor Extensible Business Reporting Language. Het is een gegevensstandaard die ontworpen is voor een gemakkelijke uitwisseling van financiële gegevens. XBRL is gebaseerd op XML (eXtensible Markup Language). Deze taal leent zich goed voor het uitwisselen van informatie. Enerzijds maakt deze taal het namelijk mogelijk onderscheid te maken tussen vorm en inhoud. Anderzijds kunnen begripsdefinities in deze taal eenduidig,

hiërarchisch worden vastgelegd. De XBRL-standaard is voor iedereen vrij beschikbaar en computerprogrammeurs mogen gratis gebruik maken van deze standaardtaal. Bij XBRL moet je, je hierbij het volgende voorstellen. Als je een resultatenrekening (in Euro's) opstelt in Microsoft Word dan kan je gemakkelijk weergeven dat de winst van een onderneming honderd Euro is door voor het getal honderd een kopje 'winst' op te nemen. Je krijgt dan:

Winst 100

Als je dit document hebt opgeslagen en een ander computerprogramma de resultatenrekening wilt laten analyseren, kan je niet zomaar het worddocument in dit programma openen. Ten eerste is het formaat waarin worddocumenten worden opgeslagen beschermd, maar al zou het analyseprogramma gebruik mogen maken van dit formaat, is het voor dit programma moeilijk uit te vinden

Het is duidelijk dat we aan het begin staan van een revolutie in de informatievoorziening

welk getal de winst aangeeft. Wanneer je in het programma zou vastleggen dat de winst altijd het getal betreft op dezelfde regel van het woord 'Winst' kom je bij een kleine wijziging van opmaak in een resultatenrekening direct in de problemen. De XML-familie lost dit probleem op door de inhoud van een document te scheiden van de weergave van een document. Bovenstaand voorbeeld zou er in XML-taal bijvoorbeeld als volgt kunnen uitzien:

<profit>100</profit>

Het begrip 'profit' tussen de haken wordt een element genoemd. In dit geval staat dit

element voor 'Winst'. Alle programma's die de afgesproken XML-standaard kunnen lezen, weten nu dat de winst honderd is. Vervolgens bepaalt een aparte stylesheet voor de verschillende programma's waar en achter welk kopje de winst in het specifieke programma weergegeven moet worden. Nederlandstalige uitgaven van het programma zetten de '100' bijvoorbeeld achter het kopje 'Winst'. Engelstalige uitgaven zetten de '100' achter het kopje 'Profit'. Bij een programma dat alleen de kosten analyseert, kan er ook voor worden gekozen de '100' geheel niet weer te geven.

Je begrijpt dat de beschreven voordelen alleen te behalen zijn wanneer ieder programma dezelfde betekenis aan het element 'profit' toekent. Zelfs bij een simpel begrip als 'winst' is er meer verwarring mogelijk dan je misschien zult denken. Want wordt met het element 'profit' uit het voorbeeld nu de winst voor belasting of na belasting bedoeld en gaat het om winst in

dollars of in Euro's? Dit is uit het woord 'profit' nog geenszins af te leiden. Vandaar dat voor een gemakkelijke uitwisseling van financiële gegevens een Nederlandse taxonomie is opgesteld.

De Nederlandse taxonomie als gezaghebbend financieel woordenboek

In de Nederlandse taxonomie wordt op afgesproken wijze de betekenis van elementen weergegeven, die bedrijven gebruiken in hun financiële communicatie met de overheid. De Nederlandse taxonomie is op een standaardwijze opgeslagen en is

gratis te downloaden van het internet. De Nederlandse taxonomie laat zich vergelijken met een zeer uitgebreid woordenboek. Naast de exacte betekenis van een element worden ook nog andere kenmerken van het element weergegeven. Zo wordt er in de taxonomie aangegeven welke informatie een element kan bevatten. Monetary staat voor een bedrag zoals "vaste activa" en string staat voor een naam, zoals bijvoorbeeld bij "directeurnaam". Een andere belangrijk kenmerk van een element dat

worden gekoppeld. Dit heet 'mappen'. Over het algemeen is de financiële informatie waarover bedrijven aan de overheid moeten rapporteren in het kader van de eigen financiële controle reeds aanwezig in de bedrijfseigen informatiesystemen. Dit mappen wordt eenvoudiger naarmate het aantal elementen dat de overheid uitvraagt beperkter is. Bij het opstellen van de Nederlandse taxonomie is er daarom veel aan gedaan om het totaal aantal elementen dat wordt uitgevraagd door

spenderen veel tijd aan het controleren van dit soort optelsommen. Dit levert veel extra werk op, zowel voor overheid als bedrijfsleven. Een niet valide XBRL instance document kan echter niet verzonden worden en rapporteren zonder te voldoen aan de basisafspraken is in de toekomst niet meer mogelijk. In de nabije toekomst kunnen er ook business rules worden vastgelegd voor de XBRL instance documenten. De digitale documenten worden verstuurd door een procesinfrastructuur die automatisch de, in de business rules vastgelegde, complexe analyses van instance documenten uitvoert. Het wordt daarmee mogelijk dat belastingaangiften met onwaarschijnlijke waarden worden voorzien van een melding die bij de Belastingdienst binnenkomt.

Koppel de gegevens en de computer doet de rest!

in de taxonomie kan worden vastgelegd, is of de informatie betrekking heeft op een moment, zoals de meeste posten van een balans, of op een periode, zoals de meeste posten van de resultatenrekening.

In de Nederlandse taxonomie is dus de exacte betekenis van elementen en onderlinge samenhang opgenomen en zijn bepaalde kenmerken van deze elementen vastgelegd. De inhoud van taxonomie gaat echter nog verder. De Nederlandse taxonomie beschrijft welke verschillende elementen aanwezig moeten zijn om een volledig overheidsrapport, bijvoorbeeld een jaarrekening, te vormen. Bij die rangschikking wordt per rapport de relatie tussen de verschillende elementen weergegeven. In de taxonomie is dus bijvoorbeeld opgenomen welke elementen gezamenlijk op moeten tellen tot een element dat voor het 'totaal' staat. De Nederlandse taxonomie is gezaghebbend, wat betekent dat een ondernemer of accountant die volgens de regels van de Nederlandse taxonomie een jaarrekening opstelt er van uit kan gaan dat het bevoegd gezag – veelal de uitvoeringsorganisatie – de aangeboden gegevens formeel accepteert.

Rapporteren met behulp van XBRL: koppel de gegevens en de computer doet de rest!

Als je de Nederlandse Taxonomie hebt benaderd en je bezit een accountingsoftwarepakket dat XBRL ondersteunt dan kan je rapporten (bijvoorbeeld een jaarrekening of winstaangifte) gaan maken volgens de XBRL-standaard. Dit zijn zogenaamde XBRL instance documenten. De elementen van de binnengehaalde Nederlandse Taxonomie moeten eerst aan de elementen van de accountingsoftware

de drie participerende uitvragende partijen te beperken of gelijk te stellen. De diensten hebben gezamenlijk hun 100.000 elementen in de Nederlandse taxonomie terug weten te brengen tot ongeveer 10.000 elementen. Vanzelfsprekend worden in een bedrijf alleen de elementen gemapt die voor de eigen rapportages noodzakelijk zijn.

Na het mappen kan in principe met één druk op de knop een XBRL instance document worden gemaakt. Of het gaat om bijvoorbeeld een jaarrekening, een opgave voor het Centraal Bureau voor de Statistiek of een winstaangifte, maakt in principe niet meer uit. De getallen horend bij de elementen die nodig zijn voor het rapport worden uit het bestaande accountingsysteem opgehaald en op de juiste manier gerangschikt. Dit principe wordt ook wel aangeduid met de leuze 'store once, report many.' Het is uiteraard wel de bedoeling dat de financiële administratie op orde is. Als dit niet het geval is blijft het een rommeltje.

Alvorens het XBRL instance document te versturen wordt automatisch gecontroleerd of de uitgelezen waarden in lijn zijn met de voor het betreffende rapport vastgelegde relaties tussen de elementen. Is bijvoorbeeld de balans in balans, of tellen de posten van de resultatenrekening op tot het totaal? Wanneer dit niet het geval is dan is er iets fout gegaan met het mappen of bevat het accountingsysteem een onjuiste waarde. Dit lijken misschien standaard controles die bij het maken van rapportages volgens een andere werkwijze ook uitgevoerd dienen te worden. Toch ontvangen de Kamers van Koophandel en de Belastingdienst op jaarbasis vele stukken die niet voldoen aan de eenvoudige rekenregels. Ook accountants

Samenwerken bij het efficiënter maken van financiële verantwoordingsketens

Het Nederlandse Taxonomie Project is een gezamenlijk project van de Ministeries van Justitie en Financiën. Doelstelling van het project is de uitvraagprocessen van de Kamers van Koophandel, Belastingdienst en Centraal Bureau voor de Statistiek te vergemakkelijken. Door deze vereenvoudiging moeten bedrijven gemakkelijker en goedkoper aan hun financiële rapportageverplichtingen kunnen voldoen. Zoals het eerste deel van dit artikel hopelijk heeft aangetoond, hoeft je voor een technisch begrip van de principes achter XBRL en de Nederlandse taxonomie geen kerngeleerde te zijn. De kracht ligt met name in het werken volgens een gezamenlijke gegevensstandaard en een gezamenlijke taxonomie. Deze standaarden moeten echter door de gehele financiële rapportageketen worden toegepast en zijn dus

domeinoverschrijdend. Softwareproducenten moeten hun financiële pakketten XBRL-enabled maken; bedrijven en financiële intermediairs, zoals accountants, moeten via XBRL instance documenten gaan rapporteren; de overheidsinstanties dienen hun backoffices zo in te richten dat zij XBRL instance documenten kunnen ontvangen en verwerken. Verschillende publieke en private actoren zijn op elkaar aangewezen om de toepassing van XBRL tot een succes te maken.

In het kader van het Nederlandse Taxonomie Project is in 2006 een convenant afgesloten tussen toonaangevende producenten van financiële software, de overkoepelende organisaties van financiële dienstverleners, belangrijke financiële intermediairs waaronder de 'grote vier', de betrokken uitvoeringsorganisaties van de overheid en de ministers van Financiën, Justitie en Economische zaken. In dit convenant verklaren al deze partijen zich tot 2011 in te zetten om een brede toepassing van XBRL in de financiële rapportageketens te bewerkstelligen. Belangrijk hierbij is de gemeenschappelijke doelstelling om met deze toepassing de lasten van ondernemers bij hun financiële rapportage te verminderen. Dit betekent namelijk dat de intermediairs bereid zijn de efficiëntiewinst die zij behalen door het werken met XBRL door te geven aan hun klanten.

Werken met de standaard: de wereld van financiële rapportages verandert

De toepassing van XBRL en de Nederlandse Taxonomie binnen de financiële rapportageketen zal de komende jaren deze keten op verschillende wijze veranderen. De marktwerking in deze keten wordt bevorderd, doordat opgeslagen gegevens voortaan vrij uitwisselbaar zijn. Daarnaast geldt dat de totale omzet die door intermediairs in deze markt te behalen is, afneemt, dit omdat het samenstellen van rapportages een stuk gemakkelijker en goedkoper wordt. Het verwerken en controleren van rapportages wordt met XBRL en de Nederlandse taxonomie voor de overheid ook een stuk eenvoudiger wat kleinere, efficiëntere uitvoeringsorganisaties mogelijk maakt. Tot slot maakt de Nederlandse Taxonomie de relatie tussen verschillende wetgeving en de elementen die door verschillende uitvoeringsorganisaties worden uitgevraagd transparant. Hiermee wordt een basis gelegd voor harmonisatie van wetgeving. Op deze ontwikkelingen wordt hieronder afzonderlijk ingegaan.

Betere marktwerking

Als je als intermediair of bedrijf wilt wisselen van financiële software dan kan je tegen het probleem aanlopen dat de financiële gegevens die je in de loop van de jaren hebt opgeslagen niet zomaar weer kunt openen in het nieuwe softwarepakket. Een tijdrovende en omslachtige conversie naar het formaat waar het nieuwe pakket gebruik van maakt is in zo'n geval noodzakelijk. Dit kan een belangrijke reden zijn, wanneer er eenmaal voor een bepaald pakket gekozen is, niet zomaar over te stappen op nieuwe software, zelfs wanneer er een pakket op de markt komt dat eigenlijk de voorkeur geniet. Bij het wisselen tussen pakketten die XBRL-compatible zijn, zijn er nauwelijks conversieproblemen. Een barrière om te wisselen van pakket vervalt hiermee wat de marktwerking op het gebied financiële software ten goede komt. Dit zal de prijs-kwaliteitverhouding in deze markt verbeteren. Indirect heeft dit ook effect op de marktwerking in de markt van financiële dienstverlening. Het wordt voor een bedrijf namelijk ook makkelijker gebruik te gaan maken van een intermediair die een ander softwarepakket gebruikt dan de dienstverlener(s) waar het eerder gebruik van maakte.

meer ondernemers moet gaan rapporteren. Daar het aantal ondernemers de komende jaren niet explosief zal stijgen, betekent dit dat er een herverdeling van de markt zal plaatsvinden. De verwachting is dat met name de middelgrote intermediairs, die nu nog te duur zijn voor een kleine ondernemer, door toepassing van XBRL de concurrentie zullen aangaan met de kleinere financiële dienstverleners. Overigens moeten in dit kader de gevolgen voor de grote intermediairs niet onderschat worden. Hoewel zij het niet van de daken schreeuwen, is het

Het overtypen van gegevens en het samenstellen van rapportages is nu nog een belangrijke activiteit voor accountants

Minder omzet te behalen met het samenstellen van rapportages

Zoals gesteld vereenvoudigt het gebruik van XBRL het samenstellen van de verplichte financiële verantwoordingsrapportages aanzienlijk. Intermediairs maken nu dus relatief veel uren bij het samenstellen van rapportages op basis van de gegevens uit de boekhouding van bedrijven. In de toekomst zullen de intermediairs aanmerkelijk minder uren kunnen schrijven voor deze dienstverlening. Per convenant is immers beloofd dat de efficiëntiewinst die behaald wordt door XBRL wordt doorgegeven aan de ondernemer. Minder uren per ondernemer voor de samenstelling van rapportages houdt in dat een intermediair die de omzet gelijk wil houden, meer uren zal moeten besteden aan andere diensten of voor

verzamenen en overtypen van gegevens en het samenstellen van rapportages ook voor de grote accountancykantoren in de markt vandaag de dag nog een belangrijke activiteit. Naar verwachting zullen de grote intermediairs hun omzet op peil houden door zich in grotere mate toe te leggen op specifieke vormen van dienstverlening in het kader van financiële rapportages.

Fundament voor kleinere uitvoeringsorganisaties

De roep om een kleinere en meer zakelijke overheidsorganisatie klinkt al sinds de jaren tachtig. Met het toepassing van XBRL en een Nederlandse taxonomie wordt hier in het financiële domein een concrete basis voor gelegd. De uitvoeringsorganisatie betrokken bij het NTP: De Belastingdienst,

de Kamers van Koophandel en het Centraal Bureau voor de Statistiek kunnen zich een stuk efficiënter van hun taak kwijten zodra XBRL in de financiële rapportageketens gemeengoed is geworden. Efficiencywinst kan op verschillende manieren worden behaald. Het aantal ongediende rapporten dat bij de uitvoeringsorganisaties binnenkomt neemt door de geautomatiseerde XBRL-validatie af.

De ontwikkelingen onder invloed van XBRL en het NTP zijn onomkeerbaar

Verder kunnen de verschillende uitvoerende organisaties gebruik maken van een zelfde procesinfrastructuur die de berichten op de juiste manier, geautomatiseerd bij de backoffice van de uitvoeringsorganisaties aflevert.

De uitvoeringsorganisaties hoeven dus niet meer de verschillende elektronische aanvraagprocessen afzonderlijk te faciliteren maar kunnen het beheer van een gedeelde infrastructuur uitbesteden aan één beheerorganisatie. De kosten voor ICT en ontwikkeling kunnen hierdoor bij de uitvoeringsorganisaties verlaagd worden. Het spreekt voor zich dat deze organisaties wel hun interne processen dienen aan te passen aan de nieuwe rapportagestandaarden. Ook het gebruik van de eerder genoemde business rules zullen op termijn een grote impact hebben op de bedrijfsvoering van de uitvoeringsorganisaties. Voor de Belastingdienst geldt bijvoorbeeld dat nieuwe vormen van controle voor zowel bedrijfsleven als overheid rendabel worden wanneer gegevens efficiënt kunnen worden uitgewisseld en analyses van rapportages geautomatiseerd plaatsvinden. Op basis van een frequente automatische analyse van een beperkt aantal gegevens, bijvoorbeeld de omzet en winst per maand, kan een onderneming in een bepaalde risicoklasse worden geplaatst. De Belastingdienst kan vervolgens de overige aanvraag van gegevens laten variëren per risicoklasse. Een dergelijke werkwijze is niet alleen efficiënter, maar ook effectiever: de inspanningen van de dienst zullen zich immers met name richten op de risicobedrijven. Voor een dergelijke vorm van financieel toezicht moet wel een wettelijke basis zijn. Dit brengt op de laatste belangrijke ontwikkeling onder invloed van XBRL: harmonisatie van wet- en regelgeving.

Het aanpassen van de wet

Voor een aanvraag door de overheid moet altijd een wettelijke basis zijn. Dit wil niet zeggen dat elk uit te vragen gegeven (element) afzonderlijk wordt vastgelegd in de wet. De Belastingdienst bepaalt bijvoorbeeld zelf welke gegevens zij nodig denkt te hebben voor de uitvoer van haar taak. Proportionaliteit is hierbij het uitgangspunt. Bij het standaardiseren en het

automatiseren van een aanvraagproces, wordt dat proces altijd nog eens kritisch tegen het licht gehouden. Hierbij zijn vragen aan de orde als: Welke gegevens worden uitgevraagd in dit proces? Met welk doel worden deze gegevens uitgevraagd? Waar worden deze gegevens voor gebruikt? Op welk moment vragen we deze gegevens uit? Zijn er geen andere uitvragende partijen die voor het uitvoeren van hun taak (wellicht op een ander moment) ook deze gegevens uitvragen? Bij het kritisch beschouwen van deze processen blijkt vaak dat door processen net iets anders (bijvoorbeeld in de tijd) te organiseren, er veel winst te behalen valt voor de rapporterende ondernemer. Een goed voorbeeld hiervan is dat kleine ondernemingen er geen belang bij hebben een jaarrekening op commerciële grondslag op te stellen die significant afwijkt van de jaarrekening op fiscale grondslag. Omdat het wel wettelijk verplicht is, wordt in de praktijk meestal eerst een jaarrekening op fiscale grondslag opgesteld. Vervolgens wordt de fiscale jaarrekening wat aangepast (er worden bijvoorbeeld wat elementen aan toe gevoegd) om een document te genereren dat aan de verplichtingen van de commerciële jaarrekening voldoet. Onder invloed van het NTP is er een wetsvoorstel tot stand gekomen wat er toe moet leiden dat kleine rechtspersonen voortaan hun jaarstukken op fiscale grondslag mogen deponeren bij de Kamers van Koophandel. Dit betekent een enorme lastenvermindering, want ook al lijkt de optimalisatie per kleine onderneming misschien beperkt, deze wet geldt wel voor meer dan 95% van alle ondernemingen in Nederland.

Tot slot

In dit artikel heb ik laten zien hoe aanvraagprocessen in het financiële domein voor

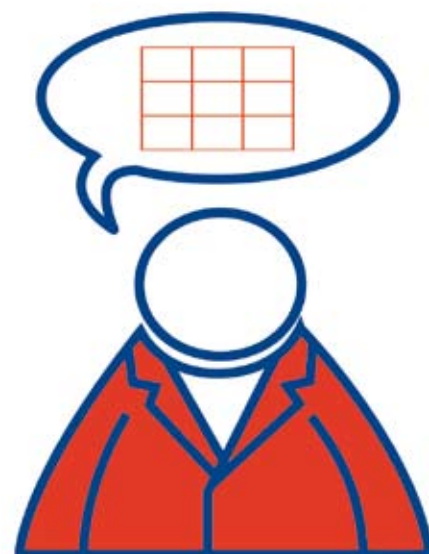
betrokken actoren eenvoudiger en goedkoper gemaakt worden. Standardisatie in de keten door de brede toepassing van XBRL en het gebruik van de Nederlandse Taxonomie speelt hierbij een grote rol. Deze standardisatie verlaagt de barrières om te veranderen van softwarepakket of intermediair, wat de marktwerking in deze sectoren ten goede komt. De totale tijd die intermediairs in de toekomst bezig zijn met het samenstellen van de rapportages is aanzienlijk lager, wat een enorme lastenvermindering voor ondernemers betekent. Tevens legt dit alles een basis voor kleinere uitvoeringsorganisaties bij de overheid. Tot slot leidt deze hele ontwikkeling tot harmonisatie en vereenvoudiging van wetgeving.

De ontwikkelingen onder invloed van XBRL en het NTP zijn onomkeerbaar. Daar raken de actoren uit het financiële domein meer en meer van doordrongen. Hopelijk heeft dit artikel er aan bij kunnen dragen dat dit ook gaat gelden voor de toekomstige professionals uit dit vakgebied.

Referenties

KMPG Marketing, Sales & Communication (2007), In control over XBRL, KPMG: Amsterdam.
J. Jacobs (2007), XBRL voor accountants, Kluwer: Deventer.

[Remco van Wijk MSc \(27\) studeerde tropische bosbouw, bracht een jaar door in Burkina Faso, Ghana en Kameroen. Hij behaalde zijn master in bedrijfskunde aan de University of Greenwich. Tegenwoordig werkt hij voor Duthler Associates als consultant.](#)

DUTHLER
ASSOCIATES

In de serie 'Niet verplicht. Wél aanbevolen' behandelt de Rostra Economica in elke editie een boek dat niet bij je tentamenstof hoort, maar wel erg de moeite van het lezen waard is. Deze editie: 'Freakonomics' van Steven Levitt en Stephen Dubner.

Freakonomics

Tekst: Melle Bijlsma

Wat hebben schoolmeesters en sumoworstelaars gemeen? Hoe word je de volmaakte ouder? Freakonomics biedt een frisse, onconventionele en bovenal leesbare kijk op de economische wetenschap. Geen algebra en macromodellen: wel antwoorden op interessante vragen.

De auteurs en uitgever van Freakonomics hebben er alles aan gedaan om hun boek op het eerste gezicht vreemd te laten lijken. Neem de titel. Of het plaatje op de kaft, een appel die aan de binnenkant opeens een sinasappel lijkt te zijn. Of de vragen op de voorkant: wat is gevaarlijker, een pistool of een zwembad? En: Waarom wonen drugsdealers nog bij hun moeder?

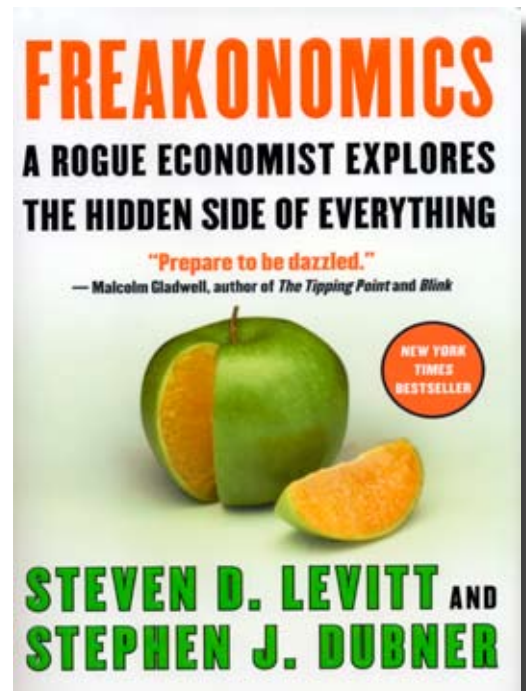
Het is natuurlijk strategie. De meeste boeken over economie blinken niet bepaald uit door hun leesbaarheid. Door zich als buitenbeentje te positioneren hopen de auteurs meer lezers te trekken. Combineer dit met het feit dat de inhoud van het boek de belofte van de kaft inlost en het resultaat mag er wezen; Freakonomics is een ware hit en wordt wereldwijd vertaald en gelezen. Het boek nam een eervolle tweede plaats in op de bestseller lijst – categorie nonfictie – van de New York Times. Daarnaast werd het boek tot 'boek van het jaar 2006' verkozen door BookSense, de unie van onafhankelijke boekwinkels in de Verenigde Staten.

Wat maakt Freakonomics zo populair? In het boek proberen de auteurs het antwoord te vinden op zes centrale vragen, waarvan een aantal hierboven reeds de revue is gepasseerd. Deze vragen vallen lang niet allemaal binnen het domein van de economische wetenschap: de methode die wordt gebruikt om de antwoorden te vinden wel. In elk geval wordt naar de

cijfers achter het vraagstuk gekeken om tot een conclusie te komen. Number-crunching in de economische zin van het woord dus. Als lezer word je daar beschrijvend doorheen geleid zonder dat je geconfronteerd wordt met statistiek of modellen. De causale verbanden die worden blootgelegd zijn in alle gevallen opzienbarend: de cijfers wijzen in vrijwel alle gevallen tot andere conclusies dan je op het eerste gezicht zou verwachten. Dat is meteen de kracht van het boek: het ontdekt de verborgen kant van bijna alles. Ook dat wordt op de kaft overigens al aangekondigd.

De auteurs van het boek hebben verschillende achtergronden: Steven Levitt is hoogleraar Economie aan de Universiteit van Chicago en winnaar van de prestigieuze John Bates Clark medaille, die elke twee jaar wordt toegekend aan een uitmuntende Amerikaanse econoom onder de veertig. Stephen Dubner is journalist. Samen vormen zij een uitstekend koppel om een populair boek over de economische wetenschap te schrijven.

Het boek heeft inmiddels zijn sporen nagelaten. Makelaars klagen in hun weblogs dat hun klanten, met Freakonomics in de hand, hen ervan betichten dat hun belangen niet goed worden behartigd. In het boek wordt namelijk uitgelegd dat makelaars weinig geld winnen bij een hogere verkoopprijs en hun cliënten dus wel eens aanraden het huis te goedkoop van de hand te doen. Daarnaast rollen christelijke en conservatieve opiniemakers in de Verenigde Staten over elkaar heen om zich te beklagen over de conclusie van Levitt dat de legalisering van abortus sinds 1973 de belangrijkste factor was in de daling van de criminaliteit sinds de jaren '90. Voor hen is

dat een onaantrekkelijke conclusie.

Waarom zou u het boek eigenlijk lezen? Simpel. Het is een onderhoudend boek dat ook op vakantie en in de avonduren lekker wegleeft. Verder geeft het een lekkere tegendraadse kijk op de toepassing van de economische wetenschap. Freakonomics laat zien dat de methoden der economische wetenschap ook speels en origineel kunnen zijn. Conformistische literatuur leest u immers al genoeg. Mocht u nog op vakantie gaan: het past er precies nog bij in de koffer. ^{RE}

Titel: 'Freakonomics'
Aantal pagina's: 300
Auteur: Steven D. Levitt en Stephen J. Dubner
Jaar van publicatie: 2005
ISBN: 9023422198

Kwaliteit: ● ● ● ● ●
Leesbaarheid: ● ● ● ● ●
Actualiteit: ● ● ● ● ●

NIEUW!

De Rostra Economica bestaat ondertussen al 53 jaar. Over de geschiedenis van het blad is echter bij redactieleden noch studenten weinig bekend. Om deze kennis wat bij te spijkeren, of wat minder pretentius: wat leuke anekdotes te herhalen, is er vanaf deze editie de rubriek "X jaar geleden in de Rostra". Samen met de column van Albert Jolink over de geschiedenis van de economie heeft de Rostra dus een heus geschiedeniskatern!

26

jaar geleden in de Rostra Economica

tekst: Melle Bijlsma

Aangezien het studiejaar net is begonnen en de faculteit weer bevolkt wordt door vele eerstejaars, zal ik deze eerste editie wijden aan een voor hen relevant fenomeen. Of eigenlijk: voor een bepaald deel van deze eerstejaars. Dit bepaalde deel beslaat niet 50 % van de populatie, zoals in de normale wereld, maar slechts iets van 30 %. Het betreft mensen van het vrouwelijke geslacht die economie studeren. In een oude Rostra vond ik namelijk het volgende bericht:

'Begeleiding vrouwelijke studenten'

Indien bij vrouwelijke studenten problemen ontstaan bij hun studie of bij de omgang met hun, ver in de meerderheid zijnde, mannelijke collega's bestaat er dit jaar voor het eerst de mogelijkheid deze problemen met een zich daartoe beschikbaar stellende docente te bespreken. Hoewel, bijvoorbeeld, Har Cosijn dit initiatief onzinnig zal vinden (immers, mannen hebben toch ook problemen) mag het volgende probleem blijf geven van het nut van een contactvrouw.

In een propedeuse-werkgroep, waaraan voornamelijk mannelijke studenten deelnemen, krijgt de vrouw, die haar mond opendoet te horen dat ze 'die beter dicht kan houden, want wat weet ze immers van economie. Bovendien, wat doet ze hier als vrouw eigenlijk?'

De meeste mensen zullen, als eenling, hier niet lang bestand tegen zijn. Met als mogelijk gevolg dat vrouwelijke economie-studenten (onder wie het percentage afvallers overigens niet groter is dan onder de mannen) het na een tijdje studeren niet meer zien zitten en opstappen.

De contactvrouw zou dit soort teleurstellingen wellicht wat kunnen verzachten en trachten te voorkomen, dat vrouwen om voornoemde redenen willen stoppen met hun economie-studie. Er zijn immers nog veel te weinig vrouwelijke economen.

Mijn eerste gedachte was dat dit bericht uit de jaren '50 kwam, maar het stond in de Rostra in 1981! Blijkbaar waren twee feministische golven niet genoeg om in de mannenwereld van de economische faculteit door te dringen. Dit wordt nog ondersteund door een ander feit: tot 1989 zijn er in totaal 3 (!) vrouwen gepromoveerd aan de Faculteit der Economische wetenschappen en Econometrie. Slechts drie! Dat verklaard meteen dat er bijna geen vrouwelijke docentes zijn op de FEB.

De vrouwen lieten het er ten tijde van de plaatsing van dit bericht echter niet bij zitten: begin jaren tachtig werd een vrouwenoverleg opgericht. Een verslag van het overleg is te vinden in de Rostra van een jaar later, mei 1982. Hierin

wordt melding gemaakt van de term femina economica absens, doelend op de afwezigheid van de vrouw in de economische theorieën. Onderwerpen die betrekking hadden op de vrouw waren bijvoorbeeld 'Productie in het gezin, deeltijdarbeid en de vrouw in het sociale verzekeringsstelsel'. Voor onderzoek naar deze onderwerpen werd uiteindelijk een speciale leerstoel opgericht: 'Werkgelegenheidsvraagstukken binnen het emancipatie-beleid'. Kwam het toch nog een beetje goed met de vrouwen binnen de economie: van de term femina economica absens wordt nu in geen propedeuse college meer gerept. Oja, mochten er dames last hebben van de mannelijke overheersing tijdens de propedeuse-werkgroep: ik wil best wel fungeren als contactvrouw. ^{RE}

De Problemen in het Academisch Onderwijs...

In de *Rostra Economica* van juli 2007 beschrijven Ugur Özcan en Melle Bijlsma een, naar hun mening, kernprobleem in het onderwijs van de Faculteit Economie en Bedrijfskunde. Kort omschreven en in hun eigen woorden komt dit neer op “een aantal, veelal jongere, docenten lijkt weinig begaan met het onderwijs”. De reden van de geringe belangstelling ligt in de hogere waardering van onderzoek en dat is nu eenmaal een andere belangrijke taak van de meeste docenten. Goed onderzoek levert het respect op van collegae en houdt langdurig stand. Özcan en Bijlsma concluderen verder dat de prikkels vanuit de organisatie niet in de richting van het onderwijs wijzen en doen suggesties om het onderwijs meer op de voorgrond te krijgen.

Ben ik het eens met deze analyse? Het antwoord is zondermeer ja, maar ik ben bang dat het probleem nog groter is dan geschetst door Özcan en Bijlsma. Niet alleen ontbreekt er een belangrijk element in hun analyse maar bovendien is er veel meer aan de hand met het hogere onderwijs in Nederland. De aangedragen suggesties voor oplossingen, die overigens feitelijk voor het grootste gedeelte al worden toegepast, zullen daarom niet, of in ieder geval onvoldoende, werken.

De onderwaardering van het onderwijs wordt inderdaad ingegeven door de manier waarop universiteiten zijn georganiseerd. Docenten die carrière willen maken kunnen dat uitsluitend als zij goede onderzoeksresultaten produceren. Onderwijs speelt hierin een duidelijk ondergeschikte rol. In tegenstelling tot goed onderwijs is goed onderzoek direct meetbaar middels publicaties in wetenschappelijke tijdschriften. Wat

hier ook speelt is dat onderzoek door universiteiten zo belangrijk wordt gevonden omdat dat nu juist de onderscheidende factor is met HBO-instellingen. Het gaat nog verder dan dit. Docenten die slecht presteren op het gebied van onderzoek krijgen een grotere onderwijstaak en dit onafhankelijk of de kwaliteit van hun onderwijs wel op orde is. Als er een positieve correlatie is tussen de kwaliteit van het onderzoek en de kwaliteit van het onderwijs dan is het resultaat weer gelijk duidelijk: weer zit het onderwijs in de hoek waar de klappen vallen.

Bovengenoemde is een ernstig probleem en het zet inderdaad de kwaliteit van het academische onderwijs sterk onder druk. Maar er is meer aan de hand. Kwalitatief goed onderwijs heeft ook gemotiveerde studenten nodig. Ik geloof niet dat docenten studenten dom vinden, te weinig intellectueel en ongemotiveerd zeker wel. De attitude van studenten is ronduit slecht. Studenten proberen hun vakken te halen met zo weinig mogelijk inspanning. Een zesje is goed genoeg. Begrijpen van de stof? Nergens voor nodig als ik dat zesje maar haal. Waar is deze academische onzin (wiskunde, statistiek, econometrie, methodologie, theorie) voor nodig, dat gebruik ik later toch nooit meer? Deze houding demotiveert docenten enorm en heeft een sterk negatieve invloed op de kwaliteit van het onderwijs. Als de meerderheid van studenten hun colleges niet hebben voorbereid gaat het niveau van het college sterk omlaag. Dit demotiveert zowel de goedwillende docent als de goedwillende student. Natuurlijk, het wordt studenten ook niet makkelijk gemaakt: studenten willen ook brood op de plank en moeten daarom

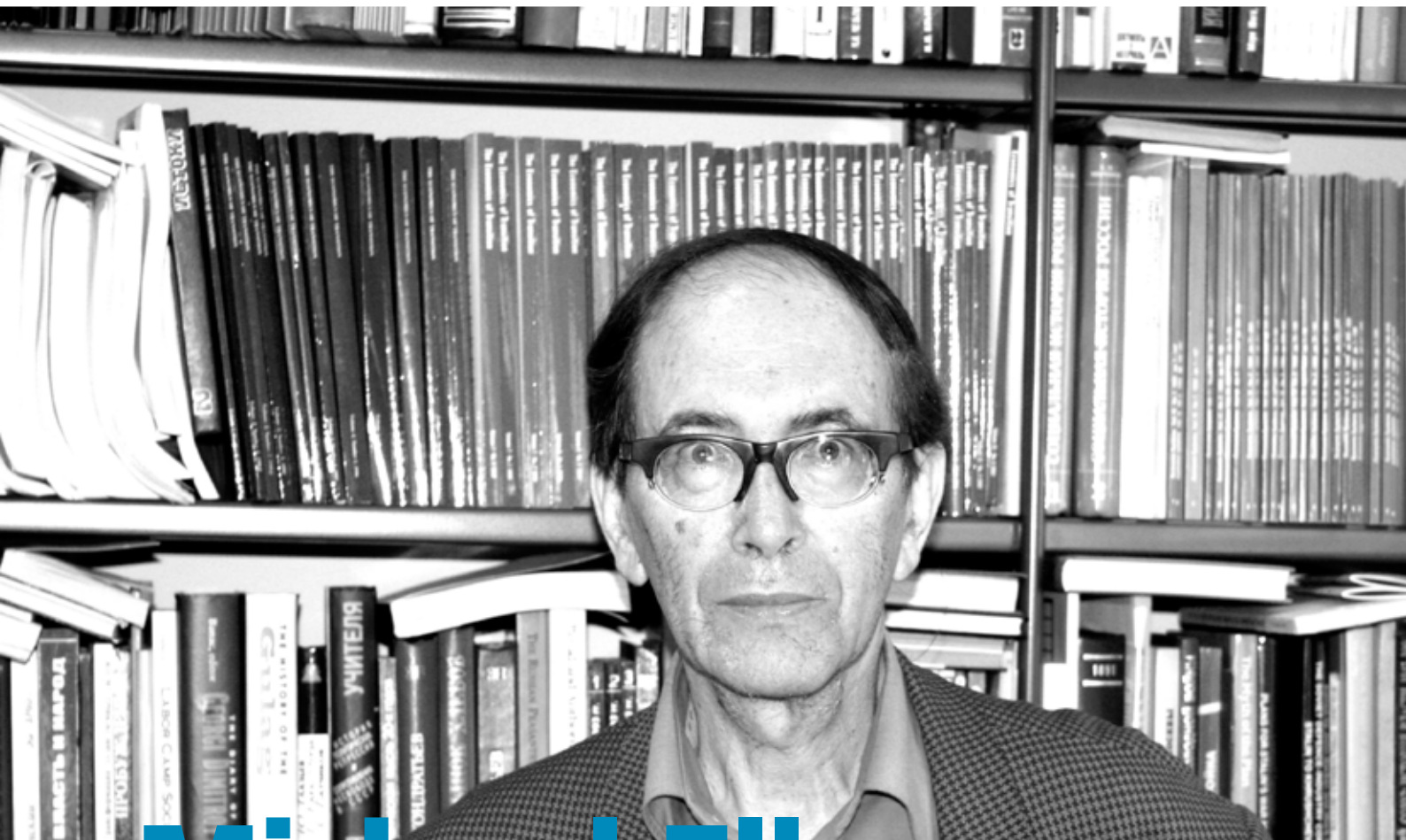
naast studeren, werken. Verder is de kwaliteit van de vooropleiding (VWO) er niet beter op geworden. Ook dit kent weer zijn oorzaken: de jarenlange bezuinigingen op het onderwijs op elk niveau en het steeds grotere belang van hoge rendementen (verbeterde efficiëntie als toverwoord in bezuinigingen). Naast het directe effect van bezuinigingen is er ook een onbedoeld psychologisch bijeffect: onderwijs is blijkbaar niet zo belangrijk. Dus waarom zou ik me daar als docent erg druk om maken, laat ik me maar storten op onderzoek. De nadruk op rendementen zowel binnen het VWO (Hoeveel scholieren blijven er nog zitten? Vrijwel niemand: onderpresteerders gaan naar de HAVO) als op de universiteit helpt de kwaliteit van het onderwijs natuurlijk ook niet. Wie bepalen wie er slaagt? Juist, de docenten. Makkelijke tentamens (of vrijwel kopieën van oude tentamens) en sjoemelen met beoordelingsnormen om de slagingspercentages maar hoog genoeg te krijgen is erg gemakkelijk en levert nog wat op ook. Immers, zowel het onderwijs als het onderzoek van de FEB wordt betaald uit de door de studenten van de FEB behaalde studiepunten. Studenten halen daardoor met gemak hun zesjes en daarmee versterkt het hele proces zich zelf. Nu stel ik het hier wel wat overdreven voor: zo zullen de meeste docenten echt wel proberen het niveau van hun vak op peil te houden, maar de tendens bestaat zeker. De situatie zal vaak zijn dat studenten, vanwege hun ervaring in zoveelste tentamenpoging het vak wel halen met een zesje. De kleine groep echt goede en gemotiveerde studenten hebben dan al lang een acht of hoger gehaald.

De overheid probeert de kwaliteit onder controle te houden door periodieke onderwijsvisitaties. In een paar dagen wordt geprobeerd een faculteit binnenste buiten te keren. De faculteit zelf probeert de zwakke punten zo veel mogelijk te verdoezelen en bovendien, gelukkig!, de feitelijke problemen wijken niet af van die van andere economische faculteiten. Gelukkig lijkt er een steeds groter besef te ontstaan dat er iets wezenlijks mis is met het academische onderwijs in Nederland. Noorda (voorzitter van de VSNU, oud-voorzitter van het College van Bestuur van de Universiteit van Amsterdam, de Volkskrant, 24 augustus 2007) en Dittrich (voorzitter NVAO, de

Volkskrant 27 augustus 2007) erkennen dat er grote problemen zijn in het universitaire onderwijs. Echte oplossingen worden door hen niet gesuggereerd. Laat ik daar dan maar eens een poging toe doen. Ten eerste denk ik, en met mij Özcan en Bijlsma, dat universiteiten het onderwijs serieus moeten gaan nemen: de sterke dominantie van onderzoek in het carrière maken door docenten moet worden aangepakt. Goede docenten, die zich met hart en ziel verpanden aan het onderwijs, moeten ook carrière kunnen maken. Docenten die slecht onderwijs geven (hier zit overigens een enorm meetprobleem: goed onderwijs met lage rendementen kan leiden tot ontevreden studenten en slechte evaluaties) moeten daarop worden afgerekend (bijvoorbeeld door ze te verplichten meer onderzoek te gaan doen, zie hier een ander dilemma: docenten willen graag onderzoek doen). Ten tweede moeten we studenten serieus aan het werk zien te krijgen. In een voltijdsopleiding dienen studenten ook voltijd te studeren. Dit kan bijvoorbeeld door de verantwoordelijkheid voor hun studeergedrag veel meer bij studenten te leggen. Verhoog de collegegelden sterk en geef studenten die (bijna) nominaal afstuderen een flink deel van dit collegegeld terug. Of, als je de instroom van studenten in het universitaire onderwijs niet al te veel onder druk wil zetten, laat alle studenten drie jaar studeren in een bacheloropleiding en stuur ze daarna weg met een getuigschrift waarop staat wat ze de afgelopen jaren gedaan hebben (welke vakken gehaald, aantal tentamenpogingen, alle behaalde cijfers). Ten derde, creëer een systeem waarmee onderwijskwaliteit goed gemeten kan worden: landelijke tentamens voor bepaalde onderdelen van de studie of een serieuze landelijke vergelijking van tentamens en de beoordelingsnormen.

Hans van Ophem,
Directeur Onderwijsinstituut FEB.

Michael Ellman

Denker op de grens van de economie

Tekst: Bart van Liebergen

Kamer E 7.05 zal waarschijnlijk de enige zijn in het FEB-gebouw met boekenkasten vol Russische literatuur. Geschreven in het Russisch welteverstaan. Want Michael Ellman, 'bewoner' van de ruimte, Sovjet-deskundige en vertrekkend docent Transition Economics, spreekt en schrijft net zolief in het Russisch als in zijn moedertaal Engels. Ook voor Nederlands draait hij tegenwoordig zijn hand niet meer om. Rostra had een gesprek met een groot vernieuwer van de conventionele transitieleer. 'Dat een succesvolle markteconomie meer betekende dan alleen het afschaffen van de bureaucratie, was een nieuw idee'.

De transitie-economie is een vreemde eend in de bijt van de FEB-faculteit. Het vak is redelijk praktisch ingesteld: het verklaren van de periode van economische transitie na de val van de muur in Oost-Europa en Azië. Economische stokpaardjes als speltheorie worden bij dit vak niet genoemd, wel concepten uit andere disciplines zoals sociale en politieke systemen. Ook de opkomst van China behoort tot het vakgebied. Michael Ellman gaf het vak anderhalf decennium, nu wordt hij afdelingsvoorzitter Business Studies.

Achtien jaar na 1989 is voor u de transitie voltooid?

Nee hoor, het vak blijft. Er blijven transitielanden met transitiespecifieke problemen. Je kunt wel verwachten dat we binnen de EU uiteindelijk geen transitielanden meer hebben maar slechts 'minder ontwikkelde' landen. We hebben dus een regionaal probleem binnen de EU, wat we vroeger hadden binnen Italië (de grote economische en culturele scheiding tussen noord en zuid, BvL). We hebben ook een aantal ex-Sovjetunie landen in verschillende stadia van ontwikkeling.

Uw vakgebied is waarschijnlijk noodgedwongen transition economics geworden.

Ja, dat klopt. In 1975 was mijn vakgebied de 'Economie der Centraal Geleide Volkshuishoudingen'. Dat heb ik jarenlang gegeven. Toen dat systeem ineengestort was ben ik overstapt naar Transition Economics. Ik had een grote kennis gekregen van die landen en een groot deel van wat daar nu gebeurt kun je verklaren uit hun geschiedenis. Ik was ook zeer geïnteresseerd in het transitieproces: ik ben veel naar die landen toe geweest, heb met specialisten gesproken, ben naar conferenties gegaan en heb artikelen en boeken over dit onderwerp gepubliceerd.

Hoe raakte u geïnteresseerd in de Sovjet-economie?

Na afloop van mijn studie economie in Cambridge koos ik een Master Sovjet Economie aan de London School of Economics, dat was in die tijd relevant. Na afloop wilde ik mijn kennis verder verdiepen, dus ben ik naar de staatsuniversiteit in Moskou gegaan in het kader van een cultureel uitwisselingsprogramma tussen Groot-Brittannië en de Sovjet Unie (SU). Ik was als student zeer geïnteresseerd in de SU. Het was begin jaren zestig, en in de jaren '50 hadden ze een zeer voorspoedige economische ontwikkeling gehad. Ik heb daar niet zoveel aan mijn studie gedaan...

Maar ik heb wel geleerd wat voor een soort land het was. Er waren daar vaak geruchten over arrestaties en ik heb de periode van verhoogde politieke activiteit voor een partijcongres meegemaakt. Ik heb gereisd naar Tasjkent, Siberië, Georgië, etcetera. Het was het begin van de periode Breznjew, Chroesjtjow was net 'gewipt'. Ik heb ook een keer meegedaan aan de grote parade op het rode plein!

Was er geen strenge controle op buitenlandse studenten?

Nou... Een keer ben ik met een clubje studenten rond Moskou gaan wandelen. Achteraf kreeg ik bericht van een speciaal bureau voor buitenlandse studenten dat dat verboden was. Er waren daar militaire bases en dergelijke, dus je mocht als buitenlander niet meer dan zoveel kilometer buiten het centrum van Moskou zonder speciale toestemming. Je had wel altijd het gevoel dat er iemand was die je controleerde. Maar ik was jong, en dan pas je je makkelijker aan aan de situatie. Er was veel controle, de levensstandaard was natuurlijk ook niet echt hoog, maar ik heb het altijd gezien als een unieke mogelijkheid, dus heb ik mijn beurs nog een jaar kunnen verlengen.

Mensen waren daar wel altijd geïnteresseerd om bij mij dingen te krijgen die daar niet vrij te krijgen waren, zoals boeken, platen, enzovoorts. Ik ben benaderd voor verschillende dubieuze activiteiten. Maar ik heb natuurlijk geprobeerd het allemaal te vermijden!

De vraag dringt zich dan wel op of u communist

“Ik had niet de illusie dat ik er rijk mee zou worden gezien de manier waarop dat ik mijn bedrijf runde.”

was.

Ik was geen communist, maar wel links. Ik geloofde niet in hun systeem, en al voor mijn vertrek uit Londen was ik heel goed geïnformeerd over de situatie in hun land. De feitelijke situatie daar was voor mij dus geen verrassing. De atmosfeer daar was iets dat je niet kunt leren uit boeken, je moest het meemaken. Voor mij was dat heel belangrijk; later was ik decennialang in staat les te geven over de SU en haar systeem. En ik kom nog steeds regelmatig in Rusland.

Er is veel veranderd daar.

Het is enorm veranderd. Ze hebben een

kapitalistisch systeem ingevoerd. Er is enorme ongelijkheid: er is zeer veel geld in het land en er worden eindeloos nieuwe grote huizen en appartementen gebouwd. De straten zijn vol met moderne Duitse auto's. Maar er is ook een grote ongelijkheid tussen Moskou enerzijds en grote delen van het land anderzijds. Die verschillen zijn veel dramatischer dan vroeger, maar er is wel meer vrijheid in het land.

Met de dictatoriale macht van Putin en de politieke moorden van de laatste tijd in het achterhoofd lijkt me dat nogal discutabel. Mensen maken vaak een vergelijking tussen het huidige Rusland en West-Europa. Als ze dan stellen dat Rusland geen perfect democratisch systeem heeft, hebben ze natuurlijk gelijk. Maar je moet het Rusland van vandaag vergelijken met de vroegere SU en dan zie je dat het tegenwoordig een veel vrijer land is. Je kunt dat zien aan de publicaties. Ik lees veel Russische boeken, en er zijn veel meer verschillende meningen te vinden dan in de Sovjet-periode.

Appelleerde het feitelijke transitieproces aan de verwachtingen in 1989?

De burgers in de oude Oostbloklanden verwachtten destijds dat met het einde van het communisme er grote economische voorspoed zou komen. Iedereen zou snel rijk zijn. Dat is absoluut niet gebeurd, er vond zelfs een algemene verarming plaats van grote delen van de bevolking. Er was een enorme werkloosheid en een dramatische vermindering van de werkgelegenheid. Grote groepen zijn

geëmigreerd naar West-Europa.

Er zijn ook goede ontwikkelingen geweest.

Je kunt nu alles kopen, politiek is men erop vooruit gegaan, een aantal landen is EU-lid geworden. Maar slechts kleine groepen hebben vanaf het begin specifiek voordeel gehad bij van de ontwikkelingen. Een grote deel van de bevolking is ontevreden met wat er is gebeurd. Dat is makkelijk te zien in het huidige Polen. Er wordt dus geklaagd, maar dat neem ik niet te serieus. Ook in rijke landen klagen mensen. Als u nu kijkt naar de kennis die er over transitie was begin jaren '90, rijmt dat dan met hoe het proces daadwerkelijk is verlopen? De Wereldbank en het IMF, die zeer dominant

waren in het proces, hingen de neo-liberale aanpak aan. Dat betekende: alles liberaliseren, en wel zo snel mogelijk.

Voor het European Forum on Democracy and Solidarity heb ik toen met een aantal collega's een kritiek geschreven op de dominante neo-liberale aanpak. Wij gaven aandacht aan verschillende zaken.

In 1995 publiceerden we 'Transformation and Integration,' waarin we wezen op de noodzaak van efficiënt openbaar bestuur, dat belangrijk is om het economische systeem te reguleren waar het nodig is. Wij waren niet tegen liberalisering, maar dat moet wel gebeuren binnen een context van efficiënt openbaar bestuur wat de zaken goed kan regelen. Zo heb je een centrale bank nodig als 'lender of last resort'.

De tweede noodzaak was sociaal beleid. Je moet rekening houden met de verliezers van het proces: ouderen, zieken, werklozen. Ook moet je denken aan huisvesting.

Ten derde maakten wij ons sterk voor integratie van sommige van deze landen in de Europese Unie. Dat waren onze drie speerpunten.

Later, na publicatie van ons eerste boek, kwam de Wereldbank plotseling met de stelling dat er efficiënt openbaar bestuur en effectieve economische instituties noodzakelijk waren. Dat is nu door iedereen geaccepteerd. Maar toen wij het voor het eerst publiceerden was het een nieuw idee.

Vreemd dat daar niemand op kwam terwijl corruptie hoogtij vierde.

Ja, met corruptie hielden wij wel rekening. Ik heb in Moskou eens uitgelegd dat je het niet compleet uit kunt roeien, omdat dat te kostbaar zou zijn. Economen denken zo: je moet proberen een 'optimaal' niveau van corruptie zien te bereiken. Je moet niet alleen denken aan de kosten van corruptie maar ook aan de kosten van het bestrijden daarvan. Dat was onze inbreng.

Internationale instituties gaven het idee dat als je liberalisering, privatisering en stabilisatie maar zo snel mogelijk doorvoert, dat je dan economische groei kreeg. De instituties hadden een zeer eenzijdige agenda. Wat ze zeiden was waar, maar het is slechts een deel van de benodigde veranderingen.

Dacht de academische wereld daar niet anders over?

Rond 1992 ging ik naar een conferentie voor economen in Stockholm. Daar waren vooral adviseurs van regeringen en die waren heel positief over de ontwikkelingen in Rusland. Ik was echter op de hoogte van de

gezondheidstoestand en vertelde hoezeer de levensverwachting omlaag was gegaan. Er was ook een dramatische verspreiding van het aantal ziektes daar. De levensverwachting van een Russische man is 59 jaar, dat is extreem laag. In West-Europa ligt het boven de 70 jaar. Als oorzaak denkt men aan de levensgewoonten. Dat is een academische manier om te zeggen dat de Russen teveel drinken.

Maar die economen waren daarin niet geïnteresseerd. Het ging hun slechts om BNP, productie, etcetera. Naderhand heb ik er een artikel over gepubliceerd. Ik wilde aan economen laten zien dat er iets serieus aan de hand was, dat ook de economie ontzettend schaadt.

U opereert op het grensgebied van de sociale en economische wetenschappen.

Ik heb een eigen mening over de economie. Als ergens een grote economische ontwikkeling komt, heeft dat ook grote invloed op het sociale leven van die mensen. Daaraan wil ik aandacht geven. Voor mij is economie niet slechts een zaak van de speltheorie. Het is nodig aandacht te schenken aan sociale, politieke, historische en demografische aspecten van een complexe realiteit. Voor mij is het jammer dat economische geschiedenis geschrapt was als een vak aan onze faculteit. Voor mij gaat economie over de levens van miljoenen mensen. Ik heb een heel brede visie over waar een econoom zich mee bezig moet houden. Eens heeft collega Bomhoff (later een minister geworden) mij verteld dat ik geen echte econoom maar een historicus ben, omdat ik in een discussie niet heb geredeneerd vanuit het standpunt van individuele nutsmaximalisatie!

Kreeg u daarom in 1998 de Russische Kondatrieffprijs voor de sociale wetenschappen voor uw hele oeuvre?

In Rusland scharen ze de economie ook onder de sociale wetenschappen. De prijs was vooral voor mijn publicaties over de Sovjet- en de Russische economie. Dat was voor mij heel plezierig omdat het betekent dat ook Russen mijn artikelen lezen en serieus nemen.

Nu gaat u van onderwijs naar management. Het was voor mij altijd heel leuk om hier aan de faculteit les te geven. Ik heb nu een functie geaccepteerd bij de Business School. Ik word verantwoordelijk voor human resources management en ben betrokken bij benoemingen en bevorderingen. Maar ik ga ondertussen wel door met onderzoek op het gebied van de transitie economieën en

de Sovjet- en postSovjeteconomie. Dus mijn wetenschappelijke activiteiten gaan door!

Michael Ellman werd geboren in Groot-Brittannië en studeerde economie in Cambridge, waarna hij een master Sovjet Economics koos aan de London School of Economics. Ook woonde hij twee jaar in Moskou waar hij Wiskundige Methoden aan de Moskou Staatsuniversiteit volgde. Jaren later kwam hij werken in Amsterdam als docent 'Economie der Centraal Geleide Volkshuishoudingen'. Nu vertrekt hij als docent en wordt afdelingsvoorzitter Business Studies. Zijn vak Transition Economics zal worden overgenomen door prof. dr. Van Wijnbergen.

Belangrijke publicaties:

M. Ellman, (1994). The increase in death and disease under 'katastroika', Cambridge Journal of Economics 4.

M. Ellman & V. Kontorovich (eds) (1998). The destruction of the Soviet economic system: an insiders' history, Sharpe.

M. Ellman, (2000). The 1947 Soviet famine and the entitlement approach to famines, Cambridge Journal of Economics 5.

M. Ellman, (200). Transitie: bedoelde en onbedoelde resultaten, Tijdschrift voor Politieke Economie, juli.

M. Ellman (ed), (2006). Russia's oil and natural gas: bonanza or curse?, London: Anthem.

Verder lezen:

Olaf Tempelman, Roemeense lente. De Volkskrant-correspondent in Boekarest geeft in dit zojuist verschenen boekje een humoristisch maar ook schrijnend beeld van de sociale en economische revolutie waar de Roemenen de afgelopen vijftien jaar mee te maken hebben gehad.

JUBILEUM

PAGINA'S

JUBILEUM

PAGINA'S

Knappe Koppen van de FEB

In het teken van de lustrumviering worden hier een aantal oud FEB-studenten onder de loep genomen die het ver hebben geschopt. Het zijn veelal politici of personen uit het bedrijfsleven die al generaties lang onze faculteit op een breed toneel vertegenwoordigen.

Tekst: XXX

Frank Heemskerk (38)

Frank Heemskerk studeerde van 1988 tot 1994 algemene economie en bedrijfs-economie aan de UvA. Na deze studies studeerde hij één jaar aan de Universiteit van Leuven, waarna hij terugkeerde naar Amsterdam en werkzaam werd als studieadviseur aan onze faculteit. Niet lang daarna trad hij in dienst van ABN AMRO, waar hij een aantal jaar verschillende functies vervulde. In 2003 werd Heemskerk lid van de Tweede Kamer voor de PvdA, maar bij de Tweede Kamerverkiezingen van november 2006 stond hij te laag op de lijst om herkozen te worden. Op 22 februari 2007 is hij echter benoemd als staatssecretaris van Economische Zaken. Tot op heden houdt hij zich dus bezig met onder meer buitenlandse handel en consumentenbeleid.

Mabel Wisse Smit (39)

De enige vrouw van dit overzichtje kennen we natuurlijk allemaal als de echtgenote van prins Johan Friso, de tweede zoon van Koningin Beatrix en wijlen prins Claus. Wat velen echter niet weten is dat prinses Mabel er al voor haar huwelijk een indrukwekkende CV op nahield. Tijdens en na haar studies Economie en Politieke Wetenschappen aan de UvA werkte ze bij de Verenigde Naties, Shell, het Ministerie van

Buitenlandse Zaken en ABN AMRO. Tijdens haar verloving met prins Johan Friso werd ze door politiek en media flink aangepakt vanwege de onduidelijkheid die er bestond over de affaire die ze had met de crimineel Klaas Bruinsma. Uiteindelijk leidde dit ertoe dat zij en prins Johan Friso geen parlementaire toestemming kregen voor hun huwelijk. Toch blijft Mabel een vooraanstaand Nederlands econome.

Joop Wijn (38)

Joop Wijn had voor het afronden van zijn studie Economie slechts vier jaar nodig (van 1987 tot 1991). De 22-jarige studiebol besloot nog een studie te gaan volgen, en wel Rechten (eveneens aan de UvA). Met zijn twee diploma's op zak ging hij in 1994 werken voor ABN AMRO. Op zijn 29e werd hij lid van de Tweede Kamer voor het CDA. Tijdens de kabinetten Balkenende 1, 2 en 3 was hij respectievelijk staatssecretaris van Economische Zaken, staatssecretaris van Financiën en minister van Economische Zaken. Wijn behoorde tot een van de weinigen uit zijn fractie die in 2000 vóór het homohuwelijk stemde, bovendien deed hij nooit geheimzinnig over zijn eigen homoseksualiteit. Joop Wijn is erg goed bevriend met Wouter Bos en was zelfs ceremoniemeester op diens huwelijk. Tijdens

de kabinetsvorming van het huidige kabinet (Balkenende 4) gaf Wijn onverwachts aan terug te willen keren naar het bedrijfsleven.

Derk Haank (54)

Derk Haank studeerde Bedrijfs-economie aan de FEB en vervulde daarna jarenlang verschillende functies voor het tijdschrift Elsevier. In 2003 legde hij zijn functie als bestuursvoorzitter bij Elsevier Science neer en werd hij werkzaam als CEO van de Duitse wetenschappelijke uitgever Springer Science and Business Media. Deze functie vervult hij tot op heden. Bovendien was Derk Haank in de jaren 2000 tot 2004 actief als voorzitter van voetbalclub de Graafschap.

Leo van Wijk (60)

Leo van Wijk studeerde op 25-jarige leeftijd af aan onze faculteit in de studierichting Econometrie. Na zijn studie ging hij meteen aan de slag bij KLM, waar hij in de daarop volgende jaren snel carrière zou maken. Uiteindelijk werd hij in 1991 benoemd tot directeur van KLM en daarna bekleedde hij nog de functie van president-directeur. Nu is Leo van Wijk vicevoorzitter van de Board of Directors van Air France KLM. Bovendien is hij voorzitter van de Governing Board van SkyTeam, de luchtvaartalliantie waar Air France KLM deel van uitmaakt. Naast zijn functies bij KLM is Van Wijk actief als lid van de Raad van Commissarissen bij verschillende grote ondernemingen.

Floris Anton Maljers (74)

Maljers studeerde Economie aan de Universiteit van Amsterdam. Na zijn studie vervulde hij diverse functies in het bedrijfsleven. Zo was hij bestuursvoorzitter van Unilever en onder meer (president-) commissaris van Koninklijke Philips Electronics, ABN Amro Holding en ook non-executive director van BP. Verder was Maljers actief in het onderwijs, als voorzitter van de Rotterdam School of Management. Ook was Floris Maljers één van de persoonlijke begeleiders van Prins Willem-Alexander tijdens diens jonge jaren. **RE**

Arnold Heertje (73)

Arnold Heertje studeerde van 1951 tot 1956 economie aan onze faculteit. Vier jaar na zijn afstuderen promoveerde hij op zijn proefschrift over de prijstheorie van het oligopolie.

Heertje werd bekend met zijn boek "De kern van de economie"; een boek wat nog steeds door verschillende scholen wordt gebruikt. Heertje schreef overigens meerdere schoolboeken. Bovendien was Arnold Heertje jarenlang bijzonder hoogleraar aan de UvA van het vak Geschiedenis van de Economische Wetenschap. Arnold Heertje is nu met pensioen maar schrijft nog regelmatig columns in het Parool.

Bronnen foto's
www.minfin.nl
www.epibreren.com
www.researchinformation.info
www.belspo.be
www.telin.nl

Bronnen tekst:
www.wikipedia.nl
www.klm.nl
www.mediastudies.nl
www.parlement.com
www.minez.nl

Het nieuwe bestuur van Sefa!

Zo de eerste weken zitten erop! Het nieuwe bestuur is in volle gang aan de bak. De helft is al overspannen en overwerkt, maar het wordt zeker een mooi jaar. Natuurlijk staan er weer een heleboel activiteiten op de agenda voor het komende jaar. Niet alleen zullen we de bestaande activiteiten naar een nog hoger niveau proberen te tillen, ook zullen we dit jaar met een aantal nieuwe activiteiten op de proppen komen. Rostra Economica presenteert het nieuwe bestuur.

Matthijs Hakker

Voorzitter

Na het behalen van mijn Propedeuse leek het mij leuk om iets naast mijn studie te doen. Ik kwam terecht bij Sefa waar ik samen met een gezellige groep een wintersportreis heb georganiseerd. Hierna kreeg ik de smaak te pakken en ben ik afgelopen zomer als voorzitter (en onderzoeker) van het Sefa Research Project 2007 naar de Baltische Staten afgereisd! Hierdoor heb ik in korte tijd (weliswaar met vallen en opstaan) heel veel geleerd en deze ervaring heeft er uiteindelijk toe geleid dat ik ben gaan nadenken over een

bestuursjaar.

Dit jaar ga ik een nieuwe uitdaging aan als voorzitter van Sefa. Ik verwacht dit jaar in praktisch opzicht veel te leren: van de contacten met de actieve leden en andere verenigingen tot de contacten met de universiteit en het bedrijfsleven. Ik heb veel zin in het komend studiejaar!

Oeds Westerhof

Secretaris

In September 2004 kwam ik voor het eerst in contact met Sefa met mijn opkomst als eerstejaars student. Al snel kwam ik er achter dat Sefa een hele hoop te bieden heeft voor studenten op sociaal, carrière en studieverbrekend gebied. In november 2004 ben ik lid geworden en inmiddels heb ik al een periode van bijna 3 jaar actief lidmaatschap achter de rug. Ik vond het daarom ook het juiste moment om dit jaar in het bestuur te gaan gezien mijn ervaring en kennis binnen de vereniging. Ik hoop er dit jaar samen met mijn medebestuurleden een mooi jaar van te maken voor iedereen.

Pierre van Oord

Penningmeester

Graag stel ik mij voor als jullie nieuwe enthousiaste penningmeester van Sefa! Ik ben nu derdejaars student

bedrijfseconomie, in de richting Financiering.

Sinds mijn eerste jaar ben ik actief lid bij Sefa, wellicht heb je me wel eens in de E-hal zien flyeren voor een van de Sefa feesten. Ik kijk uit naar alle activiteiten die ik dit jaar samen met jullie en mijn bestuurscollega's zal gaan doen en wil me daarbij inzetten voor de verdere ontwikkeling van Sefa. In dit jaar verwacht ik veel te kunnen leren en mijzelf persoonlijk verder te ontwikkelen en daarnaast natuurlijk ook een hoop leuke momenten mee te maken.

Sofie Jansen

Externe Zaken en Vice-voorzitter

Na het grote dilemma van "iets met mensen" studeren heb ik de knoop in 2004 doorgehakt om naar Amsterdam te komen. Ondertussen 3 jaar verder voel ik me erg op mijn plek binnen de studierichting bedrijfskunde. De afgelopen jaren heb ik bij Sefa onder andere het faculteitskamp, het RostraCongres en de Amsterdamse Carrière Dagen georganiseerd. Ik hoop aankomend jaar als bestuurslid van Sefa voor mezelf een hoop te kunnen leren, en een hoop mooie en goede dingen te bereiken. Mocht je suggesties hebben voor aankomend jaar (en dan vooral op commercieel gebied) loop een keer langs, of stuur een mailtje.

Wanda van Kampen

Interne Zaken

Geboren en inmiddels ook alweer een paar jaar woonachtig in Amsterdam. Wat gaat de tijd toch snel... Na drie jaar actief te zijn geweest binnen Sefa leek me een bestuursfunctie wel een gepaste nieuwe uitdaging. Ik heb afgelopen semester in Singapore gestudeerd en om nou meteen in Amsterdam weer de boeken in te duiken zag ik niet zo zitten. Daarnaast vind ik het erg belangrijk om naast mijn studie ook praktijkervaring op te doen om mij op zowel sociaal als professioneel niveau verder te kunnen ontwikkelen. Inmiddels al een hoop leuke en drukke weken achter de rug dus ik kijk heel erg uit naar wat het jaar te brengen

Terugblik...

Eindejaarsactiviteit

Op donderdag 28 juni sloot Sefa het collegejaar 2006-2007 af met een spetterende strijd om de RSM Niehe Lancée Kart-Cup. Tijdens deze dag hebben we in teams van Sefasten in combinatie met een werknemer van RSM Niehe Lancée gestreden op de kartbaan. Met uiteindelijk een prijsuitreiking. De dag werd afgesloten met een borrel en daarna een barbecue op locatie. Het was een erg leuke dag met gezonde rivaliteit en natuurlijk veel gezelligheid. Een prima sfeer om de zomermaanden in te luiden.

Research Project

Na enkele maanden van intensieve voorbereiding, vertrok Sefa op 13 juli met 23 studenten per vliegtuig naar Vilnius, de hoofdstad van Litouwen. Het programma zag er als volgt uit: de gehele groep kwam in de weekenden samen in de verschillende hoofdsteden (Vilnius, Riga en Tallinn) waar de commissie een programma vol leuke en interessante activiteiten en bezoeken had gepland. Doordeweeks werd er hard gewerkt aan de verschillende opdrachten van o.a. Ernst & Young, DSB Bank en Future Pipe Industries.

Na terugkomst in Nederland wordt er een eindverslag geschreven dat vervolgens aan het deelnemende bedrijf wordt gepresenteerd. Het was een prachtige reis en ik wil alle deelnemers bedanken voor hun geweldige inzet!

Faculteitskamp

Eind augustus stond in het teken van het faculteitskamp. Dit drie dagen durende kamp was de ultieme gelegenheid voor een nieuwe lichte eerstejaars studenten om hun medestudenten te leren kennen. Woensdagmiddag reisden ruim 130 studenten af naar Heino. De dagen die daarop volgden stonden in het teken van

sport, spel en feest. Niet alleen waren de weergoden ons goed gestemd, maar ook waren we met een hele gezellige groep studenten en een commissie die alles fantastisch had voorbereid. Al met al een zeer geslaagd kamp!

Vooruitzicht...

Intense

Op 10 oktober zal er in samenwerking met Aureus (Economische studievereniging VU) een feest in de Escape worden georganiseerd luisterend naar de naam Intense. Met de dj's Gregor Salto, Billy the Klit en Laidback Luke zal het weer een onvergetelijk feestje worden. Kaartjes zijn onder andere te koop bij de boekenbalie van Sefa dus kom snel langs!

Accountancy Tour

Wederom organiseert Sefa in samenwerking met Aureus de Accountancy Tour.

Sinds april is de commissie enthousiast aan het werk om er weer een mooi evenement van te maken. Zij hebben een aantal interessante en actieve dagen georganiseerd bij vijf grote accountancykantoren. Je kunt met elk van de bedrijven een dag op stap. Als je wilt weten wat deze bedrijven allemaal te bieden hebben, schrijf je dan snel in voor een van deze dagen!

Intern weekend

Het weekend van 13 en 14 oktober staat er weer een gezellig weekend weg voor onze actieve leden gepland. Wat de bestemming deze keer is, blijft nog even een verrassing maar dat het weer een weekend wordt vol mooie activiteiten en leuke feestjes staat vast.

Wil jij ook meer doen dan alleen in de collegebanken zitten? Loop dan eens langs bij Sefa (E.002) of kijk op www.sefa.nl

Agenda

3 oktober	Accountancy Tour KPMG
8 oktober	Accountancy Tour BDO
10 oktober	Feest Intense
12 oktober	Intern Weekend
15 oktober	Accountancy Tour PwC
17 oktober	Accountancy Tour Ernst & Young
18 oktober	Borrel
19 oktober	Accountancy Tour Deloitte

Docent op onderzoek

Dr. Maurice Bun

Tekst: Jeske de Lint

Wat gaat er om in het hoofd van de knappe koppen op de faculteit? Wat voor onderzoek doen ze en waarom? Rostra Economica zet elke editie een talentvolle docent of hoogleraar in de schijnwerpers.

Vakgebied:	Econometrie
Leeftijd:	35 jaar
Gezinssituatie:	samenwonend, twee kinderen
Leefomgeving:	Amsterdam
Grote voorbeeld:	bewondering voor de top van de econometristen

Waarom onderwijs/onderzoek?

“Ik heb er niet zozeer voor gekozen om onderwijs te geven. Ik ben aan de universiteit gebleven, omdat ik graag onderzoek wilde doen en dat is nog steeds het onderdeel wat ik het liefst uitvoer en waarom ik hier zit. Onderwijs geven is leuk. Je gaat met studenten wat aan voor een korte periode en je probeert ze echt wat bij te brengen. Het is een uitdaging om studenten aan het werk te zetten zodat ze zichzelf iets leren”.

“Ik ben dus op de universiteit blijven hangen voor het onderzoek en daarin trek me de absolute vrijheid zeer aan. De onderzoeksopdracht is natuurlijk als econometrist dat het wel altijd iets met econometrie te maken moet hebben, maar dat dan in de bredere zin van het woord. Je kan op veel gebieden empirisch onderzoek doen en het is een uitdaging de grenzen op te zoeken binnnen de economie en bedrijfskunde. De vrijheid hierin vind ik een groot goed dat zeker behouden moet blijven”.

Waarom aan de UvA/FEB?

“Ik heb zelf econometrie aan de UvA gestudeerd en ben hier in 2001 gepromoveerd. Ik heb wel een paar keer ergens anders gesolliciteerd, maar ben hier eigenlijk nooit weg gekomen. Natuurlijk kijk ik nog steeds om me heen, maar ik zit hier goed. Wat ik over dertig jaar doe weet ik niet, want ik hou me niet zo bezig met lange termijn planning. Op korte termijn zit ik in ieder geval nog hier, tenzij ze me natuurlijk vragen voor een hoogleraarsambt elders.”

[Wat is uw onderzoeksgebied en waar bent u op dit](#)

moment mee bezig?

“Het empirisch onderzoek wat ik doe komt eigenlijk altijd op mijn pad. Het is in principe zo dat ik het nooit actief heb opgezocht, al kijk je natuurlijk wel om je heen wat je interessante onderwerpen vindt. Het toegepast onderzoek dat ik tot nu toe heb gedaan is vooral aangedragen door co-auteurs die hier binnen kwamen waaien en in hun vakgebied een interessante onderzoeksvraag hadden liggen waar ik aan mee kon werken. Toen ik mijn promotieonderzoek deed heb ik met name onderzoek gedaan op het gebied van theoretische econometrie. Ik heb geprobeerd nieuwe statistische methoden te ontwikkelen voor bepaalde specifieke regressiemodellen. Dat was vrij technisch van aard, maar ik voel altijd wel een soort noodzaak om te kijken wat je in de praktijk met het onderzoek kunt.

Een paar jaar geleden vond ik vooral de macro-economie en de internationale economie interessant, nu ben ik eigenlijk weer terug bij de micro-economie. Dus hoe je allerlei soort gedrag van bedrijven en individuen modelleert, de cross-sectie en de typische micro-panel. Dat trekt me op dit moment meer. Een onderzoek wat ik onlangs met dhr. Klaassen heb gedaan, heeft wel echt een typisch macro-onderwerp, want hierin hebben we onderzocht wat het effect van de euro is op handelsstromen. Aan het begin van dit jaar zijn we naar Singapore geweest. Daar hebben we samengewerkt met een collega van Nanyang Technological University aan een soortgelijk onderzoek, maar nu voor Azië. Dit onderzoek hebben

we in juni afgerond. In dat onderzoek bleven we worstelen met handelskosten. De economische theorie van internationale handel geeft aan dat handelskosten - zoals tarieven, quota's, transportkosten en informatiekosten - een belangrijke rol spelen. Het probleem is echter dat je er vaak geen waarnemingen over beschikbaar hebt. Ook heb ik samen met onder andere Sander van Triest van de Business School onlangs meegewerkt aan een onderzoek op het gebied van klantgerichte marketing. We hebben in een bedrijf gekeken wat er gebeurde met de afname van hun producten als bepaalde klanten een speciale behandeling kregen. Ik vind het leuk om over grenzen van School of Economics heen te kijken en met mensen van de Business School te werken. Marketing is vrij statistisch van aard en er worden vrij geavanceerde methoden gebruikt. Dat maakt dat het interessant en geliefd is bij econometristen.”

Heeft u wel eens nagedacht over een carrière in het bedrijfsleven?

“Ik heb als student wel allerlei bijbaantjes gehad, maar dit was nooit bij grote bedrijven. Ik heb bijvoorbeeld gewerkt voor de oom van mijn vriendin, die een groothandel in speelgoed had. Hij had een enorme loods met nostalgisch speelgoed en ik hielp hem daar dan met de administratie, zoals rekeningen versturen en orders klaarmaken. Het is grappig dat je achteraf ziet hoe dat dan al een beetje je vakgebied kan raken, want hij was bezig om een voorraadprogramma te ontwikkelen. Het is natuurlijk wel meer operatio-

nele research, maar toch. Het ging er nog allemaal heel simpel aan toe, het was ook maar een bedrijf van drie of vier werknemers. Het steeds zo dat er iets nieuw werd besteld zodra het op was. Dan was het vervolgens wachten tot er weer geld binnen kwam van de klant. Pas toen ik onlangs bezig was met het onderzoek over handelsgegevens beseftte ik dat hij, hoe klein zijn bedrijf ook was, daar in die tijd ook veel mee te maken had. Hij importeerde veel, waaronder lampen voor kinderkamers uit Duitsland. Door de jaren heen waren de transportkosten behoorlijk gedaald en was het gedoe bij de grens afgenomen, waardoor het goedkoper geworden om die lampen te importeren.

Ik weet niet of ik nu in het bedrijfsleven zou willen werken. Je bent wel een beetje outcast als je voor de overheid werkt, het merendeel van je vrienden werkt voor een bedrijf. In het bedrijfsleven zit je wel veel meer vast aan deadlines. Ik denk dat ik daar wel mee om zou kunnen gaan, maar ik zit hier nu goed en voorlopig denk ik niet aan een carrière in het bedrijfsleven.”

Wat vindt u van het geven van onderwijs?

“Ik geef drie vakken: een vak aan derdejaars economen, een propedeusevak voor econometristen en een nieuw vak, Emperische Econometrie, voor derdejaars econometristen.

Het leuke aan het geven van onderwijs vind ik dat je mensen ziet groeien. Dat er iemand is die zijn eerste opdracht inlevert en er helemaal niks van bakt, vervolgens keihard gaat werken en uiteindelijk het vak afsluit met een zeven. Ik vind het een uitdaging om studenten die moeite hebben met een vak toch te motiveren en hun interesse voor het betreffende vak te wekken. Econometrie voor Economen is bijvoorbeeld een steunvak, dus dat zien studenten vaak als een verplicht nummer. Als dan na afloop studenten toch geïnteresseerd zijn in een vervolgvak dan is dat leuk.

Zelf ben ik ook zo begonnen. Ik had echter altijd al wel een wetenschappelijke houding in de zin dat ik nieuwsgierig was naar de bouwstenen en de structuur. Ik wilde de logica zien en dat is denk ik belangrijk als je een universitaire studie doet.”

Kunt u wat meer vertellen over uw studententijd?

“Ik heb aan de UvA gestudeerd. Ik heb eigenlijk geen idee meer waarom ik voor Amsterdam heb gekozen. Ik ben nog naar een voorlichtingsdag in Delft geweest,

maar ik heb eigenlijk twee linkerhanden. Geschiedenis leek me ook interessant, maar dat werd me door mijn vader snel uit mijn hoofd gepraat. Hij had voor ogen dat ik een goedbetaalde baan moest krijgen en dat zag hij met geschiedenis niet gebeuren. Ik vond wiskunde leuk, maar wilde daar niet mijn studie van maken. Eigenlijk was het cliché van toepassing dat ik de iets ‘maatschappelijkere kant’ van de wiskunde wilde doen en dus maar econometrie koos. Ik wilde me ook wel echt een aantal jaren verdiepen en econometrie vormde daarin echt een uitdaging.

Ik was een serieuze student, zeker in mijn eerste jaar. Ik heb mijn propedeuse in één jaar gehaald op het vak lineaire algebra na. Daar heb ik nu heel veel mee te maken, maar toen wilde het even niet lukken. Ik had ook een beetje aanpassingsproblemen. Het heeft wel een aantal jaren geduurd voordat ik er helemaal in zat. Ik heb zes jaar gestudeerd, maar in die jaren heb ik ook veel baantjes gehad en ben ik actief geweest bij het studentenorkest. Ik was daar penningmeester en er moest 150.000 gulden van sponsors komen voor een operaproject: dan ben je zo een jaar kwijt. In het laatste jaar gaf dhr. Kiviet een vak wat me raakte. Toen dacht ik voor het eerst dat het universitaire wereldje misschien wel eens wat voor mij kon zijn. Bij de De Nederlandsche Bank zochten ze toen een stagiair, dus daar heb ik gesolliciteerd. Ik had helemaal geen pak en lang haar in een staart. Bovendien had ik nog helemaal geen cv. Desondanks werd ik aangenomen en heb daar drie maanden stage gelopen. We deden daar beleidssimulaties, bijvoorbeeld met betrekking tot wat er gebeurde als de olieprijs permanent hoog zou blijven. We hebben daar een simulatie van gemaakt die dan uiteindelijk bij Wellink terecht kwam. Hij was toen nog geen directeur, maar zat al wel ergens in de top. We kregen toen een notitie terug dat we dat heel netjes hadden gedaan; dat briefje heb ik altijd nog ergens als een soort trofee bewaard.”

Hoe bent u in het universiteitswereldje beland?

“Ik ging mijn scriptie schrijven en had dhr. Kiviet benaderd om me te begeleiden. Dat klikte heel goed en hij vroeg me of ik bij hem wilde promoveren. Daar had ik eigenlijk nog nooit echt over nagedacht. Ik had echter veel plezier in het schrijven van mijn scriptie en had daar ook leuke

resultaten uit gekregen, dus daar ben ik er voor gegaan. Dhr. Kiviet is ook echt een promotor waar je wat aan hebt.”

Is het studentenleven in de afgelopen jaren veranderd?

“Ik denk dat er niet zoveel veranderd is, maar mijn eigen studententijd is natuurlijk ook nog niet zo heel lang geleden. Wij gingen toen vaak uit en volgens mij gebeurt dat nu nog steeds. Wat wel is veranderd, is de communicatie. In mijn tijd gebeurde er nog heel weinig met computers en nu zijn die natuurlijk niet meer weg te denken. Zaken als blackboard hebben het studeren natuurlijk wel een andere dimensie gegeven. Naar mijn idee is hierdoor ook meer informatie beschikbaar voor studenten en is er dus meer begeleiding mogelijk. Internationalisering is in de laatste jaren natuurlijk ook enorm opgekomen. In mijn tijd gingen de eerste studenten in het buitenland studeren, terwijl het aantal studenten dat nu in het buitenland gaat studeren nu steeds groter wordt.”

Wat zou u nog willen bereiken in u leven?

“Momenteel zit ik een beetje in een tussenfase, want ik heb twee kleine kinderen. Er wordt mij wel eens gevraagd of ik een functie als manager ambieer omdat ik nu program director ben. Ik vind dat nu gewoon leuk om er bij te doen, maar het is niet mijn doel om decaan of onderwijsdirecteur te worden. Ik wil onderzoek blijven doen en originele vragen blijven beantwoorden, zodat mijn werk spannend blijft. Uiteindelijk is het hogere doel natuurlijk wel het hoogleraarsambt. Het is goed om daar naar te blijven streven. café De Krater gesignaleerd.”

Jeske de Lint is 22 jaar. Ze begint dit studiejaar aan haar master Algemene Economie.

Student in bedrijf

Naam: Tosca Hilgers
Studierichting: Bedrijfskunde
Bedrijf: Skanna
Website: www.skanna.nl

Tekst: Ruben van Tilburg

'Het is echt ongelooflijk wat je allemaal kunt bereiken!' begint Tosca Hilgers nog voordat ik mijn eerste vraag heb kunnen stellen. Het enthousiasme over haar eigen bedrijf, Skanna, straalt van haar af.

In januari 2005 is Tosca samen met haar vriend Skander Rana het bedrijf Skanna begonnen: een studentenuitzendbureau voor de horecasector. Tosca studeert tegenwoordig Bedrijfskunde, maar begon in 2004 haar studiecarière met psychologie; een studie die haar uiteindelijk minder interesseerde. Het kwam dan ook goed uit dat haar vriend Skander als afstudeeropdracht het bedrijf Skanna lanceerde. 'Ik had tijd over en hij zocht iemand met wie hij Skanna kon opbouwen. Dat vond ik veel spannender dan mijn studie.'

Het idee voor een studentenuitzendbureau is ontstaan toen Tosca en Skander werkten bij het café van de Beurs van Berlage en er problemen ontstonden met het uitzendbureau. 'We vonden het vreemd dat er geen studenten te regelen zouden zijn voor een horecabaanje. Dat wil toch elke student! We wisten dat een paar vrienden van ons precies naar zo'n baanje op zoek waren. Skander zocht toen nog een afstudeeronderwerp, dus dat was twee vliegen in een klap.' Het café bij de Beurs van Berlage was dan ook het eerste horecabedrijf aan wie Skanna studenten afleverde. 'Vanaf moment één hadden we een goede relatie met de Beurs van Berlage. Ze waren tevreden over onze werknemers, dus het vertrouwen was er.'

Toen er voldoende studenten waren die daar werkten, kon er verder gezocht worden naar nieuwe horecagelegenheden. 'We gingen zeer secuur te werk. We wilden nieuwe locaties, vooral daar waar nog geen studentennetwerk bestond en waar bovendien een leuke sfeer heerste. Ook streefden we naar een locatie waar naast een café of restaurant ook een catering-service of een vergaderruimte was, zodat we

regelmatig meer personeel konden leveren.' Na een lijst gemaakt te hebben werden alle bedrijven benaderd. 'Dat viel nog niet mee, want de meeste cafés staan nogal sceptisch tegenover een nieuw uitzendbureau en we kregen dan ook vaak een vriendelijke, maar negatieve reactie.' Uiteindelijk was café-restaurant Dauphine het tweede bedrijf dat het aanleveren van horeca-personeel overliet aan Skanna. 'Hiermee was de eerste hindernis overwonnen en snel daarna volgde Nauticadam, een maatschappij voor rondvaartboten.' Tegenwoordig levert Skanna ook uitzendkrachten voor het Muziekgebouw aan 't IJ, het Nieuwe Café op de Dam en voor verscheidene kleine cateringopdrachten op locatie.

In januari 2006 kreeg Skanna haar eigen kantoorpand in de Beurs van Berlage en was het aantal ingeschreven studenten gegroeid tot tien. 'Door de goede relatie die we opgebouwd hadden met de Beurs van Berlage konden we voor een gereduceerd tarief binnen in de Beurs een klein kamertje huren. Het is natuurlijk wel erg gaaf als je daar een kantoor hebt.' Het aantal actieve werknemers steeg snel en bestaat momenteel uit ongeveer vijftig studenten. Omdat de meeste ingeschreven studenten bekenden zijn van Skander en Tosca is het maken van werkschema's vrij eenvoudig. 'We sturen één keer per week een e-mail waar alle werktijden in vermeld staan en dan kan iedereen zelf zijn uren invullen. Het is dan wie het eerst komt, wie het eerst maalt.'

Skanna lijkt een ideale werkgever met flexibele werktijden, leuke mensen en wekelijkse vrijheid. 'Nou, ik vind dat we het inderdaad niet slecht doen. Daarnaast hebben wij de studenten financieel ook wat te bieden. Als je leeftijd tussen 20 en 24 is dan krijg je respectievelijk 7,40 en 9,00 euro per uur, met een geleidelijke schaal daartussen. En dat is dan nog exclusief fooi!' Naast een interessante werkplek voor studenten kan Skanna voor bedrijven ook voordelig zijn.

'Op de eerste plaats zijn we altijd bereikbaar, dus ook buiten kantooruren. Daarnaast hebben we kwalitatief goed personeel in dienst, omdat onze werknemers allemaal horeca-ervaring hebben of onze interne horeca-cursus hebben gevolgd. Daarnaast kunnen opdrachtgevers tot op het laatste moment hun aanvraag voor personeel indienen. Skanna doet er dan alles aan om er voor te zorgen dat er op de juiste tijd en locatie personeel aanwezig is. De meeste werknemers kennen we persoonlijk, dus vaak doet een liefvragend telefoontje wonderen. En als de nood écht hoog is, dan kan ik altijd zelf nog werken.'

In oktober 2006, ongeveer anderhalf jaar na de oprichting, was er voor Skanna een belangrijk moment. 'In de Beurs van Berlage werd de tentoonstelling Bodies gehouden, waar medische suppoosten, winkel- en kassapersoneel nodig waren. Door onze goede relatie vroegen ze ons.' Dit zorgde ervoor dat Skanna gedurende ruim 5 maanden per dag acht extra studenten moest leveren. 'Dit was een ontzettend grote vooruitgang voor ons, aangezien we normaal gemiddeld vijf mensen per dag nodig hebben; daar kwam dit opeens bovenop.'

Na dit succesverhaal is het interessant hoe het met de financiële situatie van Skanna gesteld is en of er bestemmingen zijn voor het bedrijfskapitaal. 'We willen de gemaakte winst zoveel mogelijk herinvesteren in het bedrijf. Zo willen we vooral onze website verbeteren, zodat we via het internet beter vindbaar zijn voor studenten en bedrijven. Daarnaast zijn we bereid om te investeren in het contact met onze werkgevers. Een ander voorbeeld van investeren in het bedrijf zijn de promotieactiviteiten waarmee we werknemers werven en onze naamsbekendheid vergroten.'

Op de vraag wat de verdere toekomstplannen zijn antwoordt Tosca: 'We werken hard aan de doelstelling om hét horeca uitzendbureau van Amsterdam te worden.'

Meer dan de helft van de Nederlandse studenten zijn geïnteresseerd in ondernemerschap...

Waar blijven de startende ondernemingen?

Tekst: Willem Dorrestijn & Tsvi Vinig

Nederland was het meest welvarende handelsland van de 17e eeuw. De handelaren worden gezien als de eerste ondernemers uit de geschiedenis. Een groot percentage van de toenmalige bevolking was dan ook ondernemer van beroep. Ondernemers zijn van cruciaal belang voor een gezonde economie: werkloosheid daalt en de grootte van de landelijke economie stijgt. Dit was dan ook een belangrijke oorzaak dat Nederland destijds een 'Gouden Eeuw' doormaakte. Vandaag de dag is er geen sprake van een 'Gouden Eeuw' in Nederland. Veel grote Nederlandse bedrijven worden weggekocht en de economische groei houdt te wensen over. Hoewel handel met het buitenland nog steeds de belangrijkste drijfveer van de economie is, blijven het aantal startende ondernemers behoorlijk achter. Wereldwijd onderzoek naar ondernemerschap laat zien dat 5% van de Nederlandse beroepsbevolking, tot de ondernemers kan worden gerekend, wat vergeleken bij andere landen niet erg hoog is. (UK – 7%, Canada – 8%, US – 12%, IJsland - 14%).

Een verklaring hiervoor is te vinden in 'Het Nederlandse ondernemingsklimaat in cijfers 2007' van het CBS. Hierin wordt geconcludeerd: "Nederland scoort matig op de indicatoren die het ondernemerschap weergeven. Nederland behaalt op geen enkele indicator een score boven het gemiddelde van de referentielanden. De lage score op het gebied van aankomend ondernemerschap kan waarschijnlijk voor een deel worden verklaard door de weinig enthousiaste houding van Nederlanders ten aanzien van ondernemerschap".

Uit een onderzoek van de Universiteit van Amsterdam Business School onder Nederlandse studenten, is gebleken dat er hoop is: 53% van de studenten zijn al gestart, of geïnteresseerd in het starten van een bedrijf na het afstuderen. Dit is een verrassende (en hoopvolle) uitkomst, aangezien maar 5% van de Nederlandse beroepsbevolking actief is in het starten van bedrijven. Zal dit de 2e 'Gouden Eeuw' van ondernemerschap veroorzaken, waar een nieuwe generatie Nederlandse multi-nationals als Philips, Randstad, Fokker, Akzo en DSM in Nederland wordt gecreëert?

In het onderzoek is de handelsgeest van Nederlandse studenten vergeleken met Noorse en Israelische studenten. Resultaten zijn gebaseerd op 1000 enquêtes ingevuld door hoogopgeleide studenten uit deze drie landen. Het percentage ondernemers in de beroepsbevolking is voor zowel Noorwegen als Israël ongeveer 7% en daarmee dus hoger dan in Nederland. De resultaten uit het onderzoek blijken niet overeen te komen met het percentage ondernemers in de bevolking. In Nederland blijkt maar liefst 53% van de hoogopgeleide studenten een handelsgeest te hebben, in Noorwegen 57% en in Israël 41%. Hierbij is het belangrijk om te weten wat er wordt verstaan onder: 'een

ondernemersgeest hebben'. In het onderzoek wordt iemand bestempeld met een ondernemersgeest als diegene in het verleden een bedrijf

Maar 5% van de Nederlandse beroepsbevolking is actief in het starten van bedrijven.

heeft gestart, op dit moment een bedrijf heeft, of een bedrijf wil starten binnen 5 jaar. Het verschil tussen Noorwegen en Nederland is voornamelijk te verklaren door de positie van de vrouw. Veel meer vrouwen in Noorwegen kiezen voor ondernemerschap, terwijl het in Nederland toch nog meer als een 'mannen' beroep wordt beschouwd. Het verschil tussen Nederland en Israël is voornamelijk te verklaren doordat de sociale status van ondernemers in Israël niet zo hoog is als in Nederland.

Het lijkt dus wel goed te zitten met de Nederlandse ondernemersgeest van hoogopgeleiden, alleen wordt dit niet gereflecteerd in het aantal startende ondernemingen. Dit kan komen doordat andere lagen van de bevolking niet voor ondernemerschap kiezen en genoegen nemen met een functie in werknemersverband. Het blijkt dat hoogopgeleiden over het algemeen meer ambitieus zijn dan lager/niet opgeleiden. Een van de belangrijkste peilers van ondernemerschap is ambitie, waardoor het niet verwonderlijk is dat hoogopgeleiden meer ondernemersgezind zijn. Ook blijkt onderwijs in business gerelateerde studies tot meer ondernemers te leiden.

Een andere reden kan zijn dat een ondernemersgeest hebben, niet noodzakelijk impliceert dat diegene ook daadwerkelijk een bedrijf start. Het gaat hierbij dus om de studenten die binnen 5 jaar zeggen een onderneming te willen

starten, maar het uiteindelijk toch niet doen. Een verklaring hiervoor kan zijn dat ondernemerschap 'Hot' is bij Nederlandse studenten. Het zeggen dat je wel ondernemer wilt worden, maar er uiteindelijk niet voor gaat kan erop duiden dat het een hype is. Ondernemerschap is 'In' – Iedereen lijkt met ondernemerschap bezig te zijn. De voormalig staatsecretaris Rutte van OCeW en van Gennip van EZ hebben ondernemerschap als een van de belangrijkste punten in hun agenda gezet. Universiteiten en hogescholen hebben ondernemerschap programma's geïntroduceerd in het curriculum. Business plan competities als die van NewVenture, overheidsprogramma's als Technopartner en TV programs als Dragons` Den hebben bijgedragen aan een groeiend bewustzijn van ondernemerschap, en toch scoort Nederland matig als het gaat over startende ondernemers.

Er is een enorm verschil tussen de 53% hoogopgeleide Nederlandse studenten die een ondernemersgeest heeft en de daadwerkelijke 5% startende ondernemers in de beroepsbevolking. Vergeleken met andere landen scoort Nederland helemaal niet slecht met de ondernemersgeest van haar studenten. Met het daadwerkelijke aantal startende ondernemers scoren we echter ondermaats. Doordat ondernemerschap een drijfveer is voor de economie en het welzijn van de samenleving is het van groot belang dat het daadwerkelijke percentage startende ondernemers stijgt.

Wat moet er gedaan worden om de toenemende interesse in ondernemerschap onder universiteit en HBO studenten te kapitaliseren? Wij denken dat beleids makers een heldere visie en strategie voor ondernemerschap in de economie missen. Is MKB hetzelfde als ondernemerschap? Is iedereen die een eigen bedrijf heeft een ondernemer? Freelancers? Is innovatief ondernemerschap gebaseerd op technologie en wetenschap hetzelfde als het starten van een snoepwinkelje op de hoek van de straat? Is iemand die een bedrijf begint uit noodzaak (verlies van baan, kan geen baan vinden) net zo ondernemend als iemand die een bedrijf begint gebaseerd op het identificeren van kansen op markt? Op welke vorm van ondernemerschap moeten beleidsmakers zich richten en stimuleren om inderdaad economische groei te creëren?

Wij denken dat ondernemerschap visie en strategie ontwikkeld moet worden en dat het zich focussed op 'High potential startups', welke producten of diensten genereren die gebaseerd zijn op technologische en wetenschappelijke innovatie. Dit zijn de startups die snel blijken te groeien en wereldwijde spelers in hun markt te worden. Dit zijn de startups met een grote positieve impact op de economie. In Nederland zijn alle ingrediënten aanwezig voor 'high potential' ondernemerschap – human capital, innovatie, financiële instituten, venture capital en goede infrastructuur. Het hoge niveau van onderzoek op Nederlandse universiteiten en onderzoek instellingen genereert een constante toevoer van innovaties. Dat kan en moet de basis zijn voor de Nederlandse ondernemerschap strategie. Hoe kan hierop worden ingespeeld?

Het Science Park Amsterdam Center for Entrepreneurship (SPACE) is een voorbeeld van een initiatief wat zich richt op high potential ondernemerschap. SPACE is opgericht door de faculteit van Natuurwetenschappen Wiskunde en Informatica, de faculteit van Economie en Bedrijfskunde van de UvA en Science Park Amsterdam en is geallieerd aan ACE. De strategie van SPACE is 'linking science with business'. Bij SPACE wordt innovatief onderzoek aan ondernemers aangeboden zodat het gecommercialiseerd kan worden.

Aangezien het goed zit met de ondernemersgeest van Nederlanders, kan en moet de Nederlandse overheid zich richten op de ontwikkeling van een effectieve ondernemerschap visie en strategie. Initiatieven zoals SPACE hebben al een belangrijke stap genomen om de studenten met een ondernemersgeest, ook daadwerkelijk zo te sturen, dat het zich uit in innovatieve startende ondernemingen. Het ontwikkelen en implementeren van ondernemerschap strategie dat gericht is op commercialisering van wetenschappelijk en technologische innovaties kan de volgende generatie Nederlandse multi-nationals creëren.

Willem Dorrestijn

Willem Dorrestijn studeerde af bij de UvA met het onderzoek Comparative study of entrepreneurial orientation among Dutch, Norwegian and Israeli students.

Tsvi Vinig

Tsvi Vinig is verbonden aan de UvA Business School

GEZOCHT!

Redacteuren Rostra

Heb jij affiniteit met schrijven? Heb je feiten en meningen die je onder de aandacht wilt brengen? Zou jij het leuk vinden om jouw geschriften te verspreiden onder bijna 3500 studenten, docenten en bedrijven? Dan is schrijven voor de Rostra Economica misschien wat voor jou!

**Neem voor meer informatie contact op met Ralf Welkers, Robert Kosters of Sefa!
Bel Sefa: 020 5254024 of e-mail: rostra@gmail.com**

Hypotheekrenteaftrek en zijn toekomst

Tekst: Stefan Doorn

Zaterdag 6 oktober is de lustrumviering van de Faculteit Economie en Bedrijfskunde van de UvA. De lustrumdag zal in het teken staan van de woningmarkt. Voor velen is de woningmarkt een actueel onderwerp. Zeker voor de net afgestudeerden onder ons die op zoek zijn naar een huis of zij die net een huis hebben gekocht. Ondergetekende woont zelf op kamers en heeft met deze materie nog niet van doen gehad. Daarom beperk ik mij tot een feitenoverzicht en een beschrijving van de recente plannen en ontwikkelingen op het gebied van de woningfinanciering en de hypotheekaftrek.

De hypotheekrenteaftrek is altijd een actueel en veelbesproken onderwerp geweest. Daarnaast is het onlosmakelijk verbonden met de huidige vormen van woningfinanciering. Het belastingvoordeel dat deze aftrek op kan leveren is voor veel mensen de benodigde druppel om de keuze te maken tussen een koophuis of een huurhuis. Een koophuis is, naast wellicht het leuke wonen, ook een gunstige vorm van vermogensopbouw. De huizenprijzen zijn gemiddeld gestegen en na verloop van tijd heb je een volledig huis in handen. Blijf je een leven lang huren dan is de kans groot dat je maandelijks evenveel betaalt, maar uiteindelijk geen eigen huis in handen hebt.

Hoe werkt de hypotheekrenteaftrek precies?

Als je een woning gaat bewonen gefinancierd met een hypotheek dan heb je de mogelijkheid de kosten en de rente van deze hypotheek af te trekken van de inkomstenbelasting. De kosten zijn doorgaans eenmalig, zoals taxatiekosten en afsluitprovisie. De rente kan echter jaarlijks opnieuw worden afgetrokken. Dit alles vindt plaats in box 1, waar ook het eigenwoningforfait onder valt. Dit is een percentage van de eigenwoningwaarde dat gezien wordt als fictieve winst op de woning. Al je inkomsten worden opgeteld, waaronder dus ook het eigenwoningforfait, en daarna mogen alle kosten er vanaf getrokken worden (waaronder

dus ook hypotheekrente). Over het resterende bedrag betaal je vervolgens inkomstenbelasting.

Geschiedenis

Oorspronkelijk is de hypotheekrenteaftrek ingevoerd ter compensatie voor het eigenwoningforfait. De kosten om het voordeel op eigen woning te halen mochten dan afgetrokken worden (in dit geval rente op de hypotheeklening) en zo ontstond de hypotheekrenteaftrek. De aftrek bestaat al sinds 1914, weliswaar in gewijzigde vorm. De hypotheekrenteaftrek is een stimulans voor het eigenwoningbezit. In de loop van de tijd zijn er wijzigingen doorgevoerd in de regeling. Vanaf 1997 is het alleen nog mogelijk om leningen die gebruikt worden voor aankoop, verbetering of onderhoud van een woning af te trekken. In 2001 werd de aftrekbaarheid beperkt tot de betaalde rente over de eerste woning, overige woningen werden vanaf toen ondergebracht in box 3. In datzelfde jaar is de maximale tijd voor hypotheekrenteaftrek teruggebracht tot dertig jaar. In 2004 werd de bijleenregeling geïntroduceerd. En per 2005 is een verlichting ingevoerd. Er wordt een aftrek ingevoerd ter hoogte van het saldo van eigenwoningforfait en betaalde rente, mits positief uiteraard. Het doel hiervan is om aflossingen te stimuleren.

De bijleenregeling houdt in dat bij aankoop van een nieuwe woning er hooguit hypotheekrenteaftrek kan worden genoten voor de huidige hypotheek plus het hypotheekdeel benodigd voor het verschil tussen de waarde van de nieuwe woning en de verkoopprijs van het oude huis. Er wordt dus alleen extra voordeel genoten over de rente strikt benodigd voor de aanschaf van het nieuwe huis zelf.

Verkiezingen

Bij iedere verkiezingscampagne voor de Tweede Kamer laait de discussie over de hypotheekrenteaftrek weer op. Het nieuwe kabinet Balkenende heeft besloten dat er in

de huidige regeerperiode niets gewijzigd zal worden aan de hypotheekrenteaftrek. De meningen in de verkiezingsstrijd verschilden op dit gebied nogal.

Het CDA had als standpunt dat er de laatste jaren al genoeg gesleuteld is aan de hypotheekrenteaftrek. Niet voor niets stonden zij in de verkiezingen dan ook op het standpunt dat ze op het gebied van de hypotheekrenteaftrek niets wilden wijzigen. Het argument luidt dat men hypotheekverplichtingen voor langere periodes aangaat, waarbij besluiten tot het nemen van de hypotheek genomen worden met de regels op dat moment. De PvdA was minder voorstander van de aftrek en wilde deze dan ook extra beperken. Reden hiervoor zou zijn dat huizenbezitters met een hoger inkomen meer voordeel van de regeling zouden hebben dan mensen met een lager inkomen. Daarom wil de partij de aftrek aftrekbaar maken tegen een maximaal tarief van 42%. Dit zou dan alleen gelden voor nieuwe gevallen. De Christen Unie heeft hetzelfde standpunt als de PvdA, maar wil het maximale tarief alleen hanteren voor mensen met meer dan 1,75 maal het modale inkomen. Op dit gebied heeft het CDA de slag dus duidelijk gewonnen. De hypotheekrenteaftrek blijft ongemoeid in de komende periode en dat is niet wat de PvdA en Christen Unie graag zouden zien.

De andere partijen hebben uiteenlopende meningen. De VVD is tegen een beperking van de hypotheekrenteaftrek, en vindt het een goed instrument om eigenwoningbezit te stimuleren. D66 wil graag de hypotheekrenteaftrek beperken tot een het mogen aftrekken van de rente over een hypotheek van 500.000, en GroenLinks wil louter dat mensen met een hoger inkomen minder van de regeling profiteren. De SP wil het bedrag maximeren tot 350.000 en het tarief maximeren op 42%. De SGP wil alleen voor nieuwe gevallen een

maximum invoeren van 400.000 en de Partij voor de Vrijheid vindt dat er niets gewijzigd moet worden.

Hypotheekrenteaftrek in het buitenland
Er is eigenlijk geen enkel land binnen Europa wat de regels rond hypotheek en eventuele hypotheekrenteaftrek gelijk heeft gesteld aan een ander land. Europees gezien is er dan ook geen richtlijn voor. Om niet teveel af te wijken van eigen bodem beperk ik mij tot de ons omringende landen: België, Duitsland en Engeland, om aan te geven hoe wisselend het kan zijn.

België heeft sinds 2005 een ander systeem dan voorheen. Jaarlijks heeft men daar een basisaftrek van 1.870, voor de looptijd van de lening. De eerste tien jaar mag er ook nog een extra bedrag van 620 afgetrokken worden. De aftrek vindt, net als in Nederland, plaats in de hoogste belastingschijf.

Duitsland kent geen hypotheekrenteaftrek. Tot voor kort bestond er een achtjarige subsidie voor mensen die voor de eerste keer een huis kochten, maar deze is inmiddels afgeschaft.

In Engeland is de hypotheekrenteaftrek ook verdwenen. Vanaf 1979 werd in twintig jaar tijd de renteaftrek voorzichtig afgebouwd. Dit heeft tot weinig problemen geleid. Dit in tegenstelling tot Zweden, waar een abrupte inperking van de hypotheekrenteaftrek leidde tot dalingen in de huizenprijzen tot 25%.

Standpunten NVM en Eigen Huis

De Nederlandse Vereniging van Makelaars (NVM) wil dat er niet wordt gemorreld aan de hypotheekrenteaftrek zoals deze op dit moment is. Zij vindt dat de onbalans op de woningmarkt niet wordt veroorzaakt door de hypotheekrenteaftrek. Onderzoek heeft nooit aangetoond dat de aftrek zou leiden tot hogere huizenprijzen. In de afgelopen jaren zijn de huizenprijzen juist opgelopen terwijl de aftrek werd beperkt (en eigenwoningbezitters dus minder belastingvoordeel genoten). Daarnaast krijgen starters het steeds moeilijker op de woningmarkt; mensen zullen minder snel verhuizen en daardoor komen steeds minder starterwoningen vrij.

Daarnaast is de NVM van mening dat discussie tot onzekerheid leidt, wat schadelijk kan zijn voor het vertrouwen van de consument en het vertrouwen in de economie. Ook is er Europees gezien geen enkele druk om de

hypotheekrenteaftrek af te schaffen of anders in te delen. Lidstaten van de Europese Unie mogen namelijk zelf bepalen hoe zij hun inkomstenbelasting regelen.

De Vereniging Eigen Huis (VEH) geeft niet duidelijk aan wat zij met de hypotheekrenteaftrek wil. Belangrijker vindt zij het dat de hypotheeklasten betaalbaar blijven. Veel mensen hebben een huis gekocht met het idee dat ze voordeel zouden halen uit renteaftrek, maar als dit zou wegvallen kunnen veel mensen in de problemen komen. Daarnaast herkent de VEH grote problemen op de woningmarkt in de doorstroming en de mate waarin starterwoningen vrijkomen. Het is daarom wenselijk dat de huizenprijzen niet dalen, zodat doorstroming niet nog meer stil komt te staan. De VEH pleit voor een totaalplan voor de woningmarkt, waarin mogelijk ook een plek is voor de hypotheekrenteaftrek.

Wijzigingen en hun gevolgen

Momenteel verrekenen huiseigenaren hun hypotheekrenteaftrek met het hoogste belastingtarief wat voor hen geldig is. Het Sociaal en Cultureel Planbureau heeft onderzocht wat het gevolg is als de hypotheekrenteaftrek verrekend zou worden met het laagste belastingtarief (schijf 1, ongeveer 33%). Gebleken is dat het deel van het inkomen dat mensen aan wonen besteden toe zou nemen van 19,3% naar 20,1%. Bijna 75% van de mensen zou een lastenverhoging ondervinden door deze maatregel, omdat het totale bespaarde bedrag voor hen afneemt. Op de lange termijn is het hierdoor mogelijk dat de huizenprijzen met 6% dalen.

De Raad voor Onroerende Zaken heeft in 2005 een onderzoek laten uitvoeren naar de gevolgen van beperkingen in de hypotheekrenteaftrek. Volledige afschaffing zou kunnen leiden tot een maximale prijsdaling voor koophuizen van ongeveer 30%. Ook bij gedeeltelijke afschaffing is de verwachting dat de prijzen dalen. Het is dan ook vrijwel zeker dat bij (gedeeltelijke) afschaffing de woonlasten voor huidige bezitters van een koopwoning zullen stijgen. De prijsdaling wordt verwacht voornamelijk plaats te vinden in het hogere segment, waardoor het niet gegarandeerd is dat starters hier voordeel bij hebben. De verwachting is zelfs dat voor starters de prijzen extra onder druk komen te staan. Mocht de regelgeving omtrent hypotheekrenteaftrek gewijzigd worden, dan is het devies om dit vooral geleidelijk te doen.

De Commissie Sociaal-Economische Beleid onderschrijft de gedachte dat aanpassingen langzaam moeten worden doorgevoerd. Voornaamste redenering is dat de overheid een betrouwbare partner moet blijven en veel mensen een langetermijnplanning hebben gemaakt, die door aanpassingen ingrijpend zou kunnen wijzigen. Verder wijst de raad erop dat de problemen op de woningmarkt niet enkel bestreden kunnen worden met wijzigingen in de hypotheekrenteaftrek, maar er een veel omvattender beleid voor nodig is.

Terugkerend onderwerp

Door fiscale voordelen als de hypotheekrenteaftrek worden burgers aangemoedigd een eigen huis aan te schaffen, een hypotheek te nemen en daar bepaalde woonuitgaven aan te verbinden. Prijzen van woningen zijn tot op heden voornamelijk gestegen, en op moment wordt er geen daling verwacht. Nederland kent een hoog gemiddeld hypotheekbedrag per persoon, wat gepaard gaat met een grote last voor de overheid in de vorm van hypotheekrenteaftrek. Daarnaast zijn leningen beïnvloedbaar door rentestanden, wat lenen risicovol kan maken. Wijzigingen in de huidige regelgeving kunnen zowel direct als indirect van grote invloed zijn op een groot deel van de Nederlandse bevolking. Het zal altijd een politiek beladen thema blijven, en geen enkele partij is bereid om zich te branden aan volledige afschaffing van de hypotheekrenteaftrek: zoiets doen staat gelijk aan jezelf buitenspel zetten bij de volgende verkiezingen. Daarnaast is een groot deel van de bevolking tegenstander, want wie is er immers bereid meer te gaan betalen? Dit onderwerp zal nog regelmatig terugkomen in de politieke en niet-politieke discussies. Eerstvolgende ronde: de lustrumdag van FEB.

Bronnen

Nvm.nl

Wikipedia.org/Hypotheekrenteaftrek

Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP)

Eigenhuis.nl

Onderzoek Raad voor Onroerende Zaken (ROZ)

2005

Ontwerpadvisie Commissie Sociaal-Economisch Beleid (SEB) 01-09-2006

Stefan Doorn

Stefan Doorn is 21 jaar. Hij is vierdejaars student Bedrijfsconomie, variant Accountancy & Control.

We make things **better**

Welcome back everyone! First of all, we extend our deepest thanks to everyone who cast their votes for us at the elections. UvA wide, the average voting percentage was 24.8%. As FEB, we received no less than 25.2%. This is a historical achievement for FEB!

The commitment of our students and the confidence everyone has in us, truly gladdens us. If their enthusiasm will grow, we are eager to accomplish even more than previous councils did.

This coming year, our Student Council consists of the following eight persons:

- Lilian Kulhan (president)
- Danilo Cerovic (vice-president)
- Yvan van Dam (treasurer)
- Tjalmar Verduyn Lunel (PR)
- Mark Minkjan
- Kevin van den Berg
- Daniel Schouten
- Kasper Zwetsloot (CSR representative)

Rest assured that we intend to make some structural changes at our faculty. We plan to advise and amend the board whenever it is deemed necessary, so as to get the best out of our faculty. An important issue that we will address this year, is the image and the reputation of FEB.

Several surveys have pointed out that our faculty's image is pretty poor among students. The FSR did some research last year and found out that there are no cogent reasons for such negative results. But we, too, learned that there are still too many students who are indifferent to our faculty and even more students who are unaware of its notable qualities.

For instance, how many of you are aware of the fact that our graduate school, the Tinbergen Institute, is Europe's number one graduate school in research? Hence it is high about time to inform you about all areas in which our faculty excels. Together with the faculty board, Sefa and VSAE, we will look after our faculty's image by means of an image-building committee. Be sure that you will soon notice some major changes!

Further, we express our utmost gratitude to Henriëtte Maassen van den Brink, who served as Deputy Dean last year. But we heartily welcome her successor, Tom Wansbeek, who will be our new Dean from the first of September on. We are eager to work together with him and, as per this writing, we sincerely wish him all the best of luck as Dean of FEB.

As a new council, we are really excited to start and we hardly can wait to fulfill our vision. By means of good mutual communication, knowledge and cooperation, we will strive to deal with all kinds of problems that our students experience.

If you have any questions, suggestions or remarks, we invite you to visit our room. From Monday to Tuesday, between 11 a.m. and 1 p.m., you can visit us in room E1.26. For more information about us, please have a look at our website www.studentenraad.nl/feb. Don't feel embarrassed and just hand in your ideas or complaints to us. After all, we are there for you!

Student Council

De Financiële Studievereniging Amsterdam (FSA) is dé studievereniging voor financieel georiënteerde studenten aan de economische faculteiten van de Vrije Universiteit en de Universiteit van Amsterdam.

De FSA fungeert als intermediair tussen studenten en het bedrijfsleven. Daartoe organiseert de FSA gedurende het collegejaar nationale en internationale projecten en activiteiten binnen de volgende pijlers:

- Banking
- Controlling
- Accountancy
- Consultancy
- Investments

De projecten variëren van inhouse-dagen tot meerdaagse business-courses en van een groot carrière-event in Hotel Krasnapolsky tot een 5 weken durend Research Project waarbij de bestemming afgelopen jaar Zuid Afrika was.

Lid worden van de FSA betekent:

- mogelijkheid tot deelname aan FSA activiteiten
- onze magazines De Fiducie en de FSA & Beyond gratis thuis ontvangen
- Mailingen ontvangen over Business Courses en (internationale) stages
- Vanaf september 2007 ontvangen onze studerende leden gratis een kortingspas t.w.v. 25,-!

De kosten voor het lidmaatschap bedragen 5,- per jaar en lid worden kan via onze website: www.fsa.nl

Financiële Studievereniging Amsterdam
Roetersstraat 11
Kamer C 6.07
1018 WB Amsterdam

Tel.: +31 20 525 6512
Fax: +31 20 525 5916
Internet: www.fsa.nl
E-mail: bestuur@fsa.nl

De Vereniging Studenten Actuarial & Operationele Research (VSAE) werd in 1963 opgericht en richt zich sindsdien op alle kwantitatief economisch geïnteresseerde studenten aan de Universiteit van Amsterdam. Inmiddels is de VSAE de toonaangevende studievereniging op haar vakgebied en de grootste in haar soort. Wij streven er naar om onze leden op verschillende manieren van dienst te zijn.

Op inhoudelijk gebied zet de vereniging zich in door de organisatie van studiegerelateerde projecten zoals congresdagen, symposia en studiereizen. Naast de mogelijkheid tot deelname aan onze projecten bieden we via het actief lidmaatschap studenten de mogelijkheid ervaring op te doen op het gebied van organisatie en bestuur.

Na (hopelijk voor iedereen) een heerlijke vakantie zijn we dit jaar goed begonnen. In de laatste week van augustus gingen we op introductiekamp met 50 (van de 90!) eerstejaars. Met het beste kamp van de afgelopen jaren is de toon voor dit jaar gezet!

Wanneer je de UvA binnen zult lopen aan het Roeterseiland, kan je er niet aan ontkomen: De Beroependagen 2007 staan voor de

deur. Op 9 en 10 oktober zal in Grand Hotel Krasnapolsky hét carrière event van het jaar alle geïnteresseerden in contact brengen met bedrijven middels presentaties, cases, speeddates, individuele gesprekken, lunches, diners en borrels. Inschrijven kan via www.beroependagen.nl.

In november zullen we tijdens FinEco het onderwerp Energy Trading verder uitgediept krijgen. Even daarna zullen we naar Kopenhagen gaan om eens op een andere plek de toepasbaarheid te bekijken van onze studie, maar natuurlijk ook om het nachtleven onveilig te maken. Tot slot zal op 19 december het Actuarialcongres plaatsvinden.

Wanneer je vragen hebt over de vereniging of wil deelnemen in de organisatie van één van onze activiteiten, dan nodigen we je van harte uit voor een nadere kennismaking.

Studievereniging VSAE
Roetersstraat 11, C6.06
1018 WB Amsterdam
e-mail: info@vsae.nl
tel. 020-525 4134
www.vsae.nl

VSAE agenda voor de komende periode:

2 oktober: ALV in Café Heffer

9&10 oktober: De Beroependagen (www.beroependagen.nl) in Grand Hotel Krasnapolsky

16 oktober: Gratis maandelijkse borrel in Café Heffer

20 november: FinEco: Energy Trading

23 november: Korte Buitenlandse Rijs naar Kopenhagen

19 december: Actuarialcongres (www.actuarialcongres.nl) in NH Barbizon

Iedereen voor zichzelf: het kapitalisme ten einde?

3 september 2007

Wereldverbeteraars hebben we nodig. Jonge aankomende economen die niet bang zijn om tegen heilige huisjes aan te schoppen. Alleen als je jong bent kun je echt proberen de wereld te veranderen. Naarmate je ouder wordt geldt voor velen dat de gezapigheid toeslaat. En als het geen gezapigheid is, is het wel angst, en een zoektocht naar financiële zekerheid die vernieuwingsdrang en de daaraan verbonden risico's in toom houden. Of men wordt onderdeel van het establishment, en ook dat maakt behoudend.

En is er iets te verbeteren? Zeker, heel veel. Het aardige van deze tijd is dat alles los lijkt te zitten; oude vaste verbanden staan ter discussie. Dat geldt bijvoorbeeld voor politieke partijen. Tegenwoordig leidt elke verkiezing tot aardverschuivingen. Maar dit geldt veel meer in het algemeen. De term individualisering wordt vaak gebruikt en wijst op een steeds minder grijpbaar individu dat niet meer makkelijk in hokjes is in te delen. Dus 'verzamel-instituten' zoals politieke partijen, omroepen, werknemersorganisaties en kerken lijken aan belang in te moeten.

Hoewel het wegvallen van de verzuiling kan worden gezien als de emancipatie van het individu met een steeds minder vanzelfsprekende onderwerping van het individu aan gezag, lijkt er meer aan de hand te zijn. De dynamiek is veel groter geworden. Als we bijvoorbeeld kijken naar de samenstelling van de S&P 500 index van grootste Amerikaanse ondernemingen zien we daarin tot de jaren negentig van de vorige eeuw een grotere stabiliteit. De mutaties in deze groep van 500 grootste ondernemingen waren miniem; na midden jaren negentig ligt dit percentage structureel hoger. Het is interessant te filosoferen over de oorzaken van de toegenomen dynamiek. Is het veroorzaakt door de globalisering en deregulering? Of ligt de technologische innovatie ten grondslag aan de toegenomen dynamiek? Of zijn deze globalisering, deregulering

en technologische innovatie zelf een gevolg van een onderliggende grotere dynamiek? Of zijn ze een gevolg van de emancipatie van het individu? Oorzaak en gevolg zijn moeilijk uit elkaar te halen. Wat wel duidelijk is, is dat vele van deze effecten zelfversterkend zijn. Bijvoorbeeld, deregulering die afgedwongen is door de dynamiek die uitgaat van globalisering kan zelf weer het veranderingsproces versterken.

Dit veranderingsproces brengt grote onzekerheid met zich mee, en belangrijker, allerlei uitwassen zijn het gevolg. Onze ondernemingen bijvoorbeeld lijken bijna als warme broodjes over de toonbank te gaan. Nu is het absoluut niet erg dat ondernemingen van tijd tot tijd nieuwe eigenaren (aandeelhouders) krijgen. Nieuwe eigenaren kunnen de onderneming een positieve impuls geven. Dit is vaak heel goed. Maar zoals altijd geldt ook hier, alles met mate. Teveel wispelturigheid ondermijnt de onderneming als samenwerkingsverband. Samenwerken vereist nu eenmaal een bepaalde mate van stabiliteit.

Maar het grote veranderingsproces waar we in zitten betekent dat manipulatie mogelijk is. Sommigen gaan er met "de buit" van door. Een voorbeeld is manipulatie en twijfelachtige zelfverrijking door het management van ondernemingen zelf. Het management laat zich soms omkopen. Zie bijvoorbeeld de excessieve beloning die bestuurders van het Duitse Mannesman verkregen in ruil voor hun instemming met een overname door het Engelse Vodafone, of, wat minstens net zo veel voorkomt, het management stuurt zelf aan op een overname of andere verkooptransactie waar het voor zichzelf een "piece of the action" heeft gereserveerd.

Het eens zo prudente Nederland heeft zich hier niet aan weten te onttrekken. Wie herinnert zich niet de lobby-actie van ondernemingsbestuurders aan

het adres van de toenmalige minister-president Kok om vooral toch niets te doen aan de belastingvoordelen en gebrekkige transparantie van opties als beloningsinstrument? Inderdaad, het ultieme instrument van zelfverrijking. Schijnbaar is het snelle financiële gewin dat in de financiële markten mogelijk is te verleidelijk. Voor de onderneming als samenwerkingsverband lijkt dit het begin van het einde. Hoe kan van werknemers worden gevraagd loyaal te zijn aan de onderneming wanneer het management zich als een op zelfverrijking gerichte persoonlijke winst- en verliesrekening gedraagt? Hoe is het om in een wereld te leven waar het gedrag van bestuurders telkens de vraag oproept of ze iets doen omdat ze er zelf beter van worden, of dat ze iets doen in het belang van de onderneming? De loyaliteitsvraag ligt dus permanent op tafel. Loyaliteit van werknemers kan echter niet bestaan zonder loyaliteit van het management.

Wereldverbeteraars zijn nodig. Hoe sturen we de veranderingen in de goede richting? En wat is die richting? Als we over 150 jaar terug kijken denk ik niet dat we trots zullen zijn over deze periode in de menselijke geschiedenis. Zoals het toenemende overgewicht van de bevolking en global warming een directe aanslag zijn op het menselijke bestaan, zou de ongeremde zelfverrijking wel eens een directe aanslag kunnen zijn op de inrichting van onze maatschappij. Grote onrust en instabiliteit is dan te verwachten, maar net als bij global warming kan het wel even duren voordat het kookpunt is bereikt.

51 PRICEWATERHOUSECOOPERS

ADV KPMG